

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, 1840.]

[ΑΡΙΘ. 48.]

Ο ΠΟΡΘΜΟΣ ΕΥΡΙΠΟΣ, ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΙΣ.

Ἡ Γέφυρα τοῦ Εὐρίπου.

Τὴν νῆσον Εὐβοίαν χωρίζει ἀπὸ τοῦς αἰγιαλοῦς τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ὁ Εὐρίπος, πορθμὸς στενωτάτος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατεσκευάσθη γέφυρα, ἐνόησαν τὴν νῆσον μὲ τὴν στερεάν. Μῆκος ἔχει 90 μιλίων κατὰ βορειοδυτικὴν διεύθυνσιν, μέγιστον δὲ πλάτος 30 μιλίων· ἀλλ' εἰς ἓν μέρος τὸ ἀπ' αἰγιαλοῦ εἰς αἰγιαλὸν διάστημα μόλις εἶναι τέσσαρα μίλια. Ὀρη ἔχει ὑψηλότατα· οἱ Δελφοὶ ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ παραλίου ἀναβαίνουν εἰς ὕψος 7266 ποδῶν, τὴν κορυφὴν ἔχοντες σχεδὸν πάντοτε χιονοσκεπῆ· ἡ δὲ Ὀχη, κοινῶς Ἅγιος Ἡλίας, πλησίον τῆς Καρύστου, ὑψοῦται 4748 πόδας· τὸ βρος Κανδῆλι, 4200 πόδας, καὶ τὸ Τελέθριον 3100, κεῖνται ἀμφοτέρω ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ παραλίου πρὸς ἄρκτον τοῦ Εὐρίπου. Αἱ μόναι σημεριναὶ πόλεις εἶναι ἡ Χαλκίς καὶ ἡ Κάρυστος, ἐξ ὧν ἡ δευτέρα κεῖται εἰς τὸ μεσημβρινὸν ἄκρον τῆς νήσου.

12 δ'.

Ἡ δὲ Χαλκίς εὐρίσκεται εἰς βόρειον πλάτος 38° 26', καὶ ἀνατολικὸν μῆκος 23° 37', τοποθετημένη κατὰ τὸ στενωτάτον μέρος τοῦ Εὐρίπου, τοῦ τὴν νῆσον ἀπὸ τὴν στερεάν διαχωρίζοντος. Ὁ πορθμὸς οὗτος εἶναι μόνον ἑκατὸν εἰκοσι πόδας πλατὺς ἐνταῦθα. Ἡ πόλις εἶναι περιτετειχισμένη· προφυλάσσεται δ' ἔτι μᾶλλον, ὅπου τὰ τεῖχη δὲν βρέχονται ὑπὸ τοῦ Εὐρίπου, διὰ βαθείας καὶ πλατείας ξηρᾶς τάφρου. Τὰ τεῖχη οὔτε παχέα εἶναι οὔτε τακτικῶς ἐκτισμένα, ἀλλ' ἔχουσι πυργίδια· οἱ πολυάριθμοι δὲ πτερωτοὶ λέοντες τοῦ Ἀγ. Μάρκου τρανώτατα μαρτυροῦν ὅτι ὑπὸ Βενετῶν ἀνηγέρθησαν. Ἡ ἐγκεκλεισμένη περιοχὴ εἶναι ὡς 2400 ποδῶν τὸ μῆκος, ὡς 500 δὲ τὸ πλάτος· ἐπὶ Τούρκων, Χριστιανοὶ πρῶς δὲν ἑκατοίκουν ἐντὸς τῆς τῶν τευχῶν περιφερείας· αἱ ὁδοὶ εἶναι στενώταται, ἀλλ' αἱ οἰκίαι ἄρκετὰ εὐρύχωροι. Διαφόρους πύλας ἔχει τὸ φρούριον

κατεσκευασμένας εἰς τρόπον πολὺ περιπεπλεγμένον· ἢ ἄνωθεν τοῦ Εὐρίπου ἄγουσα εἶναι μάλιστα ἐλικοειδῆς, καὶ καλῶς ὠχυρωμένη.

Ἐπάρχει δὲ καὶ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς ἀπέναντι στερεᾶς ἄλλο φρούριον, Καραβαβᾶς Τουρκιστὶ καλούμενον, ἐπὶ λοφιδίου 130 πόδας ὑψηλοῦ· τοῦτο ἔμπορεῖ νὰ θεωρῆται ὡς ἡ ἀκρόπολις, καθότι ὑπέρκειται τῆς πόλεως καὶ κυριεῦει αὐτήν. Εἶναι δ' ἄσχημον, ἐπιμηκες κτίσμα, περὶ τοὺς 1200 πόδας μακρὸν, 450 δὲ πλατύ. Τὰ τεῖχη τόσον εἶναι χαμηλὰ εἰς τινα μέρη, ὥστε ἀνὴρ δραστήριος ἠμποροῦσε νὰ πηδήσῃ ἐπ' αὐτῶν· εἶναι δὲ ὁμοια καὶ σύγχρονα μὲ τὰ τῆς πόλεως.

Κατὰ τὸ μέσον ἔχει ὁ Εὐρίπος πλάκα ἢ πέτραν, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι φρούριον ὠκοδομημένον· γεννῶνται δ' οὕτω δύο πορθμοί, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρὸς τὴν στερεάν, καίτοι ὀπωσοῦν ὁ πλατύτερος, χρησιμεῖ μόνον εἰς πλοιαρίων διάβασιν, καθότι τὸ βάθος αὐτοῦ ποτὲ δὲν ὑπερβαίνει τοὺς τρεῖς πόδας. Μεταξὺ δὲ τῆς πέτρας καὶ τῶν τειχῶν τῆς Χαλκίδος ὑπάρχει διάστημα 33 ποδῶν, καὶ τὸ ἐλάχιστον βάθος ἐν καιρῷ τῆς μεγίστης τῶν ὑδάτων ὑψώσεως εἶναι ἑπτὰ πόδες. Ἐνταῦθα συμβαίνει ἡ θαναταστή παλίρροια, ἣτις τοσοῦτον διεφῆμισε τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου· ἐνίοτε τὸ ὕδωρ ῥέει ὡς ὀκτὼ μίλια τὴν ὥραν, πίπτει ὑποκάτω τῆς γεφύρας ὡς ἕνα ἡμισυ πόδα· ἀλλὰ τὸ παραδοξότερον εἶναι, ὅτι πλοῖα 450 πόδας ἐκ τῆς γεφύρας δὲν αἰσθάνονται ποσῶς τὸ ῥεῦμα τοῦτο. Κάποτε μὲν ἤρμεϊ, σπάνια ὁμῶς· μεταβάλλει δὲ εἰς ὀλίγα λεπτά τὴν διεύθυνσιν, καὶ σχεδὸν ἀμέσως πάλιν ἀναλαμβάνει τὴν συνήθη ταχύτητα, ἣτις εἶναι ἀπὸ τέσσαρα ἕως πέντε μίλια τὴν ὥραν· πάντοτε ὁμῶς πρὸς τὸ νότιον μέρος ῥέει ταχύτερα.

Τὸ αἷτιον τοῦ φαινομένου τούτου ἐξηρέυνησε τοπάλαι ὁ μέγας Ἀριστοτέλης, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς, οὐδ' ἄλλος τις μέχρι τῆς σήμερον, ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀνακαλύψιν του· αἱ παλίρροιαὶ αὗται φαίνονται παντάπασιν ἀκανόνιστοι.

Ἐκατέρωθεν τοῦ Εὐρίπου ὑπάρχει λιμὴν· ὁ πρὸς ἄρκτον, καίτοι μικρὸς, εἶναι βαθύς, ἀσφαλῆς, ἀρμοδιώτατος εἰς ναυπηγίαν, καὶ πολλῶν ἐμπορικῶν πλοίων χωρητικός. Πρὸς μεσημβρίαν τῆς γεφύρας εὐρίσκονται δύο λιμένες, ἐξ ὧν ὁ ἐνδότερος νομίζεται ὡς ὁ τῆς Αὐλίδος, ὅπου συνήχθη ὁ Ἑλληνικὸς στόλος πρὶν ἐκπλεύσῃ κατὰ τῆς Ἰωίδος. Ἐχει δὲ περίπου ἐνὸς μιλίου πλάτος καὶ ἴσον μῆκος, μὲ ἐξ ὀργυιῶν βάθος κατ' ὅλον τὸ διάστημα· ἀλλὰ σύρτις 14 ποδῶν, ἐπὶ τοῦ στενοῦ τοῦ μὲ τὸν ἐξώτερον λιμένα συγκοινωνοῦντος, ἐμποδίζει τὴν εἰσοδὸν μεγάλων πλοίων. Ὁ ἐξώτερος λιμὴν, ὅστις εἶναι δύο ἡμισυ μίλια μακρὸς, ἐν δὲ πλατύς, συννεοῦται μὲ τὸν λιμένα τῆς Αὐλίδος διὰ πορθμοῦ ἡμισυ μόνον μίλιον κατὰ τὸ μῆκος, καὶ 1200 πόδας τὸ πλάτος· ἀλλ' ἢ πρὸς νότον ἐξοδος αὐτοῦ εἶναι στενὴ καὶ περιπεπλεγμένη.

Ἐπὶ τῆς στερεᾶς, ὀλίγον τι νοτιώτερα τῆς Χαλκίδος, καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν, ὑπάρχουσι λείψανά τινα

παμπαλαίων Κυκλωπείων τειχῶν, τὰ ὅποια πιθανὸν ὅτι δεικνύουσι τῆς Αὐλίδος τὴν τοποθεσίαν. Βέβαια δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὐρεθῇ τόπος ἀρμοδιώτερος ὡς κεντρικὴ θέσις διὰ τοὺς πολυαρίθμους συμμάχους ἡγεμόνας τοῦ μεγάλου ἀνακτος τῶν Μυκηνῶν, καὶ ὁ λιμὴν εἶναι ἀρκετὰ εὐρύχωρος ὥστε νὰ περιέχῃ τὰ ἐκπλεύσαντα κατὰ τοῦ βασιλέως Πριάμου χίλια πλοῖα.

Εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου (II. X. 480) ὁ Περσικὸς στόλος ἔμεινε καιρὸν τινα προσωρισμένος περὶ τὸ βόρειον ἀκρωτήριο τῆς Εὐβοίας, τὸ Ἀρτεμίσιον, ὅπου καὶ συνέβησαν διάφοροι ναυμαχίαι. Μέρους τῶν Περσικῶν πλοίων, ὅσα ἐστάλθησαν ἀπὸ τὸ ἐξώθεν τῆς νήσου, ἐναυάγησαν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ παραλίου, τὸ ὁποῖον καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη φοβούνται οἱ ναῦται, καθότι ὃν ἀλίμενον οὐδεμίαν παρέχει καταφυγὴν εἰς τὸ διάστημα τῶν σφοδρῶν βορειανατολικῶν ἀνέμων, οἵτινες αὐξάνουσι τὴν ὄρμην μεθ' ἧς προσβάλλει κατ' αὐτοῦ τὸ ῥεῦμα τοῦ Ἑλλησπόντου. Τὸ πλεῖστον δὲ μέρος τοῦ Περσικοῦ στόλου ἠκολούθησε τοὺς Ἕλληνας διὰ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ὅθεν καὶ δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἰδέαν τινα περὶ τοῦ μεγέθους τῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν συνειδιζομένων πλοίων. Συμπεραίνομεν τοῦλάχιστον, ὅτι κἀνὲν ἀπ' αὐτὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔλκῃ πλέον παρ' ἑπτὰ ποδῶν ὕδωρ, καὶ τὰ περισσότερα εἴλκον ἴσως ἐτι ὀλιγώτερον.

Μεγίστας βελτιώσεις ἐπιδέχεται ἡ Χαλκίς, καὶ ἠδύνατο νὰ κατασταθῇ πόλις ἐμπορικωτάτη. Μὲ ὀλίγη δαπάνη ἢ ἐκ τῆς γεφύρας διάβασις ἠμπορεῖ νὰ γένη εὐκατόρθωτος καὶ εἰς πλοῖα 300 ἢ 400 τόνων, ὥστε ν' ἀποφεύγῃ τοιοῦτοτρόπως τὸν κίνδυνον τοῦ περνᾶν ἀπὸ τὸ ἐξώθεν παράλιον τῆς Εὐβοίας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ.—Τῆς νήσου ταύτης οἱ πρῶτοι κάτοικοι πιθανὸν ὅτι ἦσαν Πελασγοί, οἵτινες λέγεται ὅτι πρὸ τῶν ἱστορικῶν χρόνων κατώκουν τὰς πλειοτέρας τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Τὴν Κάρυστον καὶ τὰ Στύρα ἐθεμελίωσαν οἱ Δρύοπες ἐλθόντες ἐκ τοῦ ὄρους Οἰτης τὴν δὲ Χαλκίδα καὶ τὴν Ἐρέτριαν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸ τῶν Ἰωϊκῶν. Ὁ Ὅμηρος καλεῖ Ἀβαντας τοὺς κατοίκους τῆς Εὐβοίας, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς ὡς ἀριστεύσαντας εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἰωίδος ἐκστρατείαν·

Οἱ δ' Εὐβοῖαν ἔχον μένεα πνεῖοντες Ἀβαντας,
Χαλκίδα τ', Εἰρέτριάν τε, πολυστάφυλον θ' Ἰστίασαν,
Κήρινθόν τ' ἔφαλον, Δίου τ' αἰπὸ πτολίεθρον,
Οἷτε Κάρυστον ἔχον, ἠδ' οἱ Στύρα ναιετάσχον·
Τῶν αὐθ' ἡγεμόνευ' Ἐλεφάνωρ, ὄζος Ἀρῆος,
Χαλκιοδοντιάδης, μεγαθύμων ἀρχὸς Ἀβάντων.
Τῷ δ' ἄμ' Ἀβαντες ἔποντο, θοοί, ὅπιθεν κομόωντες,
Αἰχμηταί, μεμαῶτες ὄρακτῆσιν μελήσιν
Θώρηκας ῥήξιν δῆλιον ἀμφὶ στήθεσιν.

Οἱ Ἰστιαεῖς ἐλέγστο ὅτι ἦσαν ἀποικοὶ τῶν Περραιβῶν· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι φαίνεται ὅτι ἐστάθησαν ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ τῆς Εὐβοίας κυριώτεροι ἀποικισταί. Κατὰ τὴν αὐγὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων εὐρίσκομεν τὴν Χαλκίδα καὶ τὴν Ἐρέτριαν δύο ἀνεξαρτήτους μὲν συμ-

μαχικάς δὲ πόλεις, αἵτινες εἶχον εἰς μεγίστην εὐδαιμονίαν προοδεύσειν, κυριεύουσαι τὰς νήσους Ἄνδρον, Τήνον, καὶ Κέω, καὶ ἀποικίας στέλλουσαι εἰς τὰ περὶ τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ὡς καὶ εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Ἡ Νάξος, τὸ πρῶτον ἐν Σικελία Ἑλληνικὸν κατάστημα, καὶ ἡ Κύμη, ἐκ τῶν ἐν Ἰταλία παλαιωτάτων, ἦσαν ἀποικίαι τῆς Χαλκίδος. Ἡ Ἐρέτρια ὁμοίως καὶ ἡ Χαλκίς ἤλθον εἰς ἔριδας, καὶ ὁ Θουκυδίδης ἀναφέρει τὸν μεταξὺ αὐτῶν πόλεμον ὡς ἓνα τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλληνικῶν. Ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν εἰς οὐδέτερον ἀπὸ τὰ μέρη ἔφερε πανωλεθρίαν οὗτος ὁ πόλεμος· τὴν ἕκτην δὲ π. χ. ἑκατονταετηρίδα εὐρίσκωμεν ἀνδρούσους ἔτι τὰς δύο κοινότητας ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τῶν Ἰπποβοτῶν, ἧτοι τῶν εὐγενεστέρων καὶ πλουσιωτέρων ἀπὸ τοὺς πολίτας. Κακῆ τύχῃ συνήργησαν μετὰ τοῦ Κλεομένους εἰς τὴν ἐπιδρομὴν τῆς Ἀττικῆς, τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησε μετὰ τὴν ἐξορίαν τῶν Πεισιστρατιδῶν· κατὰ συνέπειαν δὲ, ἀφοῦ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκρουσαν τὸν Κλεομένην, κατέδραμον τὴν Εὐβοίαν, περὶ τὸ 506 π. χ., ἐνίκησαν τοὺς Βοιωτοὺς, οἵτινες εἶχον ἔλθειν πρὸς βοήθειαν τῆς Χαλκίδος, καὶ ἀλώσαντες τὴν πόλιν ταύτην, βαρέως αἰετὴν ἐτιμώρησαν, ἔβαλον εἰς δεσμὰ πολλοὺς ἐκ τῶν πολιτῶν, ἕως οὗ ἐξηγοράσθησαν, καὶ ἐδήμυσαν ὅλην τὴν περικοσίαν τῶν Ἰπποβοτῶν, δόντες τὴν γῆν αὐτῶν εἰς Ἀθηναίους ἀποίκους, τοὺς ὁποίους ἔστειλαν εἰς τὴν νῆσον 4000 τὸν ἀριθμὸν. Ἡ Εὐβοία ἔπεσε τῶρα κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τὴν Ἀθηναϊκὴν δύναμιν. Μετὰ ταῦτα, οἱ Εὐβοεῖς ἔστειλαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν εἰς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Ἴωνας, τοὺς τότε πολεμοῦντας κατὰ τοῦ Δαρείου Ὑστάσπου, καὶ τὰ στρατεύματά των συνήργησαν εἰς τὴν πυρπόλησιν τῶν Σάρδεων (499 π. χ.)· ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ πρώτη κατὰ τῆς Ἑλλάδος εἰσβολὴ τῶν Περσῶν. Οἱ Σατράπαι, Δάτις καὶ Ἀρταφέρνης, εἰς τὴν Εὐβοίαν ἀποβάντες μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ, κατέστρεψαν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν Ἐρέτριαν, καὶ ἐπεμψαν τοὺς κατοίκους αὐτῆς ὡς ἀνδράποδα εἰς τὴν Ἀσίαν. Οἱ Πέρσαι διεπέρασαν ἀκολούθως εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὅπου κατετροπώθησαν εἰς τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην. Εἰς τὴν δευτέραν Περσικὴν ἐπιδρομὴν, τὴν ὑπὸ τὸν Ξέρξην, ἡ Χαλκίς καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Εὐβοίας ἐπλήρωσαν ναῦς, αἵτινες, μετὰ τοῦ λοιποῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἐναυμάχησαν κατὰ τῶν Περσῶν εἰς τὸ Ἀρτεμισιον. Οἱ Ἰστιαεῖς μόνοι ἐκλιναν πρὸς τοὺς Πέρσας.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Περσικοῦ πολέμου, οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ νέου ἐπολέμησαν εἰς τὴν Εὐβοίαν ὑπὸ τὸν Μιλτιάδου Κίμωνα, καὶ καθυπέταξαν τοὺς ἐπαναστάντας Καρυστίους. Τὸ δὲ 445 π. χ. ἐξεφράγη γενικωτέρα τῆς Εὐβοίας ἐπανάστασις κατὰ τῶν Ἀθηναίων· ἀλλ' ὁ Περικλῆς μὲ 5000 ὀπλίτας στρατεύσας εἰς τὴν νῆσον, ἀνέκνησε τὴν προτέραν κυριότητα· αἱ Εὐβοικαὶ πόλεις κατήντησαν ὑποτελεῖς τῶν Ἀθηναίων, καὶ Ἀθηναϊκὴ ἀποικία κατεστήθη ἐν Ὀρεῶι εἰς τὴν χώραν τῶν Ἰστι-

αἰῶν, τὴν ἐπὶ τοῦ ἀρκταίου δηλαδὴ παραλίου εὐφορον πεδιάδα. Ἡ νῆσος ἦτο πολλοῦ λόγου ἀξία εἰς τοὺς Ἀθηναίους· παρείχεν εἰς αὐτοὺς σῖτον καὶ ἵππους, ἐλογίζετο δὲ πολυτιμότερα παρ' ὅλας ὁμοῦ τὰς λοιπὰς ἀποικίας των. Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, μετὰ τὴν ἐν Σικελία ἦτταν τῶν Ἀθηναίων, συνέβη καὶ ἄλλη γενικὴ τῆς Εὐβοίας ἐπανάστασις, καὶ ἡ νῆσος ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Λακεδαιμόνου· ἀλλ' ἐπανῆλθε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν συμμαχίαν, ἀφοῦ ἀνέλαβον αἱ Ἀθῆναι τὴν ἀνεξαρτησίαν των· ἀπὸ τοῦ καιροῦ δ' ἐκείνου αἱ τέσσαρες κυριώτεραι πόλεις αὐτῆς, ἡ Χαλκίς, ἡ Ἐρέτρια, (ἧτις εἶχε μετακτισθῆν πλησίον εἰς τὸν τόπον τῆς καταστραφείσης ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀρχαίας πόλεως), ἡ Κάρυστος, καὶ ὁ Ὀρεὸς, ἔχαιρον εἶδος ἀστυκῆς αὐτονομίας καὶ ἀνεξαρτησίας ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων· ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας δὲ ταύτης διεφιλονείκουν οὗτοι ἐνίοτε μὲ τοὺς Θηβαίους, οἵτινες ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ παραιτήσωσι τὴν νῆσον. Συνεμάχησαν ὁμοίως οἱ Εὐβοεῖς μετὰ τῶν Θηβαίων ἐναντίον τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ἐπολέμησαν ὑπὸ τὸν Ἐπαμινώνδαν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς γενικῆς καταπτώσεως, ἧτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμινώνδου κατέλαβε τὰ κυριώτερα τῆς Ἑλλάδος κράτη, ἡ Εὐβοία φαίνεται ὅτι ἀφέθη κατὰ μέγα μέρος εἰς ἑαυτήν. Αἱ κυριώτεραι αὐτῆς πόλεις ὑπέπεσον εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀρχόντων ἢ τυράννων, ὡς ἐκαλοῦντο, χωρὶς τινα μεσολάβησιν ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων. Περὶ τὸ 350 π. χ. οἱ τοῦ Μνησάρχου δύο υἱοὶ Καλλίας καὶ Ταυροσθένης, ἄρχοντες τότε τῆς Χαλκίδος, ἔχαμαν προτάσεις τινὰς εἰς τὸν Μακεδόνα Φίλιππον, μὲ σκοπὸν νὰ λάβωσι παρ' αὐτοῦ βοήθειαν πρὸς καθυπόταξιν τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς νήσου· τὴν εὐκαιρίαν ταύτην προθύμως ἔδραξεν ὁ Φίλιππος. Ὁ Πλούταρχος δὲ, ὅστις ταυτοχρόνως ἦτο τύραννος τῆς Ἐρετρίας, ἐζήτησε παρὰ τῶν Ἀθηναίων νὰ κωλύσωσι τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Φιλίππου. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν ἐκστρατεῖαν ὑπὸ τὸν Φωκίωνα, ὅστις ἐνίκησε τοὺς Χαλκιδεῖς μετὰ δυνατὴν μάχην· ἀλλὰ τοῦτο οὐδόλως ἐπέφερε τὴν ποθουμένην ἐκβασιν, ἐπειδὴ ὁ Καλλίας ἔμεινε κάτοχος τῆς Χαλκίδος, καὶ ἡ Μακεδονικὴ ἐπιρροὴ ἔστερωθή ἀπανταχοῦ τῆς νήσου. Ἐνῶ ἔλειπεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τοὺς Περσικοὺς πολέμους, οἱ Χαλκιδεῖς ἠύξησαν καὶ ἐβεβλήσαν τὰ ὄχυρά ματά των, τὰ ὁποῖα ἐξετείνοντο εἰς τὴν στερεὰν ἐπὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου κατασκευασθείσης γεφύρας. Ὅτε ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπιρροὴ ἤρχισε νὰ ἐκτείνεται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Χαλκίς καὶ αἱ ἄλλαι τῆς Εὐβοίας πόλεις συνεμάχησαν μὲ τὴν Ῥώμην, ἔμειναν δὲ σταθεραὶ εἰς τὴν συμμαχίαν ταύτην καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ Αἰτωλικοῦ πολέμου. Ἡ Χαλκίς ὑπέκλινε μετὰ ταῦτα εἰς τὸν Ἀντίοχον. Ἐπὶ τοῦ Ἀχαικοῦ πολέμου, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κορίνθου, ἀλωθεῖσα καὶ ἡ Χαλκίς ἠφανίσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἡ νῆσος ὅλη ὑπέπεσεν εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ῥώμης. Βαδμηδὸν ἐκ τότε παρήκμαζε κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν ἀξίολο-

Θεωρία τῆς Χαλκίδος ἐκ τῆς Θαλάσσης.

γότητα· ἐπὶ δὲ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ὁ Πausanίας καὶ ὁ Δίων μᾶς βεβαιοῦσιν ὅτι κάκιστα εἶχεν.

Εἰς τὸν διαμελισμὸν τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας τὸν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἢ Φράγκων, ἡ Εὐβοία ἔπεσεν εἰς τοὺς Βενετούς, οἵτινες βαρβαρικῶς ἐκάλεσαν αὐτὴν Νεγροπόντε, ἐκ τοῦ Ἑγριπος (διεφθαρμένου ἀπὸ τὸ Εὐριπος) καὶ τοῦ Πόντε (γέφυρα) κατὰ διαφθορὰν σχηματίσαντες τὴν λέξιν. Ἀπὸ τοὺς Βενετούς ἐπῆραν τὴν νῆσον οἱ Τούρκοι τὸ 1470, κυριεύσαντες τὴν πρωτεύουσαν Χαλκίδα, καὶ σφάζαντες ὅλους τοὺς κατοίκους. Τὸ 1688 ὁ Βενετὸς Δουῆ καὶ ὁ στρατηγὸς Μοροσίνης ἀπέκλεισαν αὐτὴν, ἀλλὰ μετὰ φονικὴν πολιορκίαν ἠναγκάσθησαν νὰ μετεμβῶσιν ἄπρακτοι εἰς τὰ πλοῖα, μεγάλως ζημιωθέντες.

Ἡ ΚΑΣΤΑΝΙΑ ΤΗΣ ΑἴΤΝΗΣ.

Εἰς ἀπὸ τὰ πλέον περιβόητα εἰς τὸν κόσμον δένδρα εἶναι ἡ μεγάλη Καστανία τῆς Αἴτνης, ὑπὸ τῶν ἐγγωρίων καλουμένη ἡ Καστανία τῶν ἑκατὸν ἵππων, διὰ τὸ ἀκόλουθον συμβεβηκὸς, τὸ ὁποῖον κατὰ παράδοσιν διηγοῦνται μεταξύ των. Ἰωάννα, ἡ τῆς Ἀραγωνίας βασίλισσα, ταξειδεύουσα ἐκ τῆς Ἰσπανίας εἰς τὴν Νεάπολιν, ἀπέβη εἰς τὴν Σικελίαν μὲ σκοπὸν νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ Ὄρος Αἴτνην· ἀνεμοζάλης δ' ἐπελθούσης, αὐτὴ καὶ οἱ ἑκατὸν ὄπαδοί της ἔφιπποι ἐσκεπάσθησαν ἐντὸς εἰς τὸν παμμεγέθη κορμὸν τοῦ περιωνύμου τούτου δένδρου. Φαίνεται δὲ ὅτι σύγκειται ἀπὸ πέντε μεγάλα καὶ δύο μικρότερα δένδρα· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ φλοιοὶ καὶ οἱ κλάδοι εὐρίσκονται ὅλοι ἐξωθεν, συμπεραίνεται ὅτι ἔνα μόνον κορμὸν συνίστων καταρχὰς ταῦτα πάντα. Ὁ μεγαλύτερος κορμὸς ἔχει τριάκοντα ὀκτώ ποδῶν περιφέρειαν, καὶ οἱ πέντε ὁμοῦ ὀλίγον ὑπεράνω τῆς

γῆς ἔχουσι περιφέρειαν ἑκατὸν ἐξήκοντα τριῶν ποδῶν· φέρει δ' ἀκόμη ἄφθονα φύλλα, καὶ πολὺν μικρὸν καρπὸν, μολονότι τοῦ κορμοῦ ἢ καρδία εἶναι κατεφθαρμένη, καὶ ὁδὸς δημόσιος περᾶ διὰ μέσου αὐτῆς, ἀρκετὰ εὐρύχωρος ὥστε δύο ἄμαζαι νὰ ἐλαύνωνται κατὰ μέτωπον. Εἰς τὴν μέσην κειλότητα ὑπάρχει καλὴ βή, κατασκευασθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν συναγόντων καὶ διατηρούντων τὰ κάστανα· Ἡ ἡλικία τοῦ δένδρου ἀναμειβόλως εἶναι χιλιετηρίδων τινῶν.

ΤΑ ΜΕΤΑΝΟΗΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

Τῆς ΙΑΤΡΟΥ ΣΑΜΙΟΥ.

Εἰς ἓν ἐκ τῶν τελευταίων φύλλων τῆς Ἐφημερίδος ἡ Ἀθηναῖ ἀνέγνωμεν περιγραφὴν τῆς οἰκτρῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις φυλακῶν, αἱ ὁποῖαι, καθ' ὅσον βλέπομεν, δὲν διαφέρουσι πολὺ ἀπὸ τὰς ἄλλων ἐπικρατειῶν. Ἐντεῦθεν ὠρμήθημεν νὰ περιγράψωμεν συνοπτικῶς τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγγλοαμερικανῶν πρὸ τινῶν χρόνων ἐπινοηθέντα Σωφρονιστήρια, ἢ, ὡς ὑπ' αὐτῶν καλοῦνται, Μετανοητήρια, διὰ τὴν ἠθικὴν ἀηλονότι τῶν φυλακωμένων ἀναμόρφωσιν· ἀλλ' ἴσως δὲν ἤθελεν εἰσθαί παράκαιρον νὰ ἐκθέσωμεν πρότερον ἐν συντομίᾳ τὴν κατάστασιν τῶν φυλακῶν, ὁποῖα εἶναι εἰσέτι εἰς τὰς πλείοτας ἐπικρατείας τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης.

Οἱ κατάδικοι, ὡς εἶναι γνωστὸν, συγκλείονται εἰς τὴν φυλακὴν χωρὶς διάκρισιν ἡλικίας, ἢ βαθμοῦ ἐγκλήματος. Οἱ γέροντες συναυλίζονται μὲ τοὺς νέους, καὶ οἱ πρωτόπειροι εἰς τὴν κακίαν μὲ τοὺς ἐμπειροτέρους κακούργους, διὰ νὰ διδαχθῶσιν, ὡς φαίνεται, τολμηρότερα μαθήματα· οἱ φανλόβιοι ἐκεῖ συνομνύουν πρὸς ἀλλήλους κατὰ τῆς κοινωνικῆς εὐταξίας, ὥστε, ἀντὶ νὰ διορθώσῃ τὸν χαρακτῆρα τῶν φυλακισομένων αἱ

τοιαῦται φυλακαὶ, ἐξ ἐναντίας τὸν διαστρέφουν, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξαλείφουν πᾶν ἠθικὸν αἰσθημα ἀπὸ τὴν ψυχὴν των. Εἰς τινὰ μέρη οἱ φυλακωμένοι, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν βαρείας ἀλύσεις, καθυποβάλλονται ὑπαίθριοι εἰς ἐργασίαν καὶ αὐστηροὺς κόπους, ἐνῶ εἰς ἄλλα ρακένδυτοι καὶ λιμοκτονοῦντες διάγουν ἡμέραν καὶ νύκτα σιδηροδέσμιοι καὶ κατάκλειστοι εἰς κάθυγρα, βορβορώδη, καὶ πνιγηρὰ σπήλαια, καταλληλότερα δι' ἄγρια θηρία παρά διὰ λογικοὺς ἀνθρώπους· ὅθεν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν διὰ προφανεῖς αἰτίας προσβάλλονται ἀπὸ νόσους πολυειδεῖς, καὶ ἀποθνήσκουν ἀθλίως, ἢ καταντοῦν μανιώδεις, καὶ τελείως ἀποζώνονται· μετὰ δὲ τὴν ἐκπεραίωσιν τῆς ποινῆς των, ἐπανέρχονται εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον πάντῃ ἀνίκανοι νὰ συζήσωσιν εἰρηνικῶς μετὰ τοὺς συμπολίτας των. Τί παράδοξον λοιπὸν ἂν οἱ κακοῦργοι πολλαπλασιάζονται καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ ἂν παντοειδῆ ἐγκλήματα περισσεύωσι κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν; Τοιαῦτα ἀποτελέσματα τῶν φυλακῶν ἀντίκεινται βέβαια εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν νομοθετῶν ἐκάστου ἔθνους, οἵτινες περιορίζουν τὴν ἐλευθερίαν τῶν κακούργων διὰ σωφρονισμόν, διὰ νὰ μὴ βλάπτεται εἰς τὸ ἐξῆς ἡ κοινωνία, καὶ εἰς παράδειγμα ὥστε ὅσοι ἔχουν τὴν αὐτὴν διάθεσιν νὰ μὴν ἐξοκέλωσιν εἰς παρομοίας ἔξεις.

Περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ὁ περιώνυμος Ἀγγλος Howard*, ἀπὸ φιλανθρωπίας αἰσθημα κινούμενος, ἀφῆκε τὰς ἀναπαύσεις τῆς πατρίδος καὶ οἰκογενείας του διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς φυλακωμένους διαφόρων ἔθνων· αὐτὸς κατέβη εἰς τὰ σκοτεινὰ των σπήλαια, καὶ ζῶν συνετάφη πρὸς καιρὸν μετὰ τῶν ἀθλίως ζώντων διὰ νὰ φέρῃ εἰς φῶς τὰ ἀνήκουστα δεινά

* Περὶ τὰ μέσα τῆς περασμένης ἑκατονταετηρίδος ἐφάνη, ἢ μάλλον κατέβη ὡς ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁ αἰμίμητος Ὁβάρδος (Howard), ὅστις ἔκαμεν ἔργον ὄλης τῆς ζωῆς τὴν περὶ τῶν φυλακισμένων μελέτην καὶ πρόνοιαν. Αὐτὸς ἐφρόντισεν ὄχι μόνον τὴν διορθώσιν τῶν φυλακῶν τῆς πατρίδος του, ἀλλ' ὡς φιλόσοφος κοσμοπολίτης περιῆλθε τὴν Εὐρώπην ὅλην, περιεργαζόμενος καθενὸς ἔθνους τὰς φυλακὰς καὶ τὸν τρόπον τῆς εἰς αὐτὰς διατριβῆς τῶν φυλακισμένων. Εἰς τὴν Αὐστριακὴν Βιένναν, συνομιλῶν μετὰ τὸν φιλόσοφον Αὐτοκράτορα, Ἰωσήφ τὸν δεύτερον, ἐτόλμησε νὰ τὸν συμβουλεύσῃ καὶ περὶ διορθώσεως τῶν φυλακῶν. — «Τί (τὸν εἶπεν ὁ Ἰωσήφ) κατακρίνεις τὰς φυλακὰς μου, ἐνῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καταδικάζετε τόσον συχνὰ τοὺς ἐνόχους εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον; — Προτιμῶ (τὸν ἀπεκρίθη ὁ Ὁβάρδος) νὰ ἀγχονισθῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, παρά νὰ ζῶ εἰς μίαν ἀπὸ τὰς φυλακὰς σου.»

Τίς εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ νομοθέτου, όταν ἐπιβάλλῃ ποινὴν τὴν φυλακὴν; τοῦ καταδικαζομένου ἀναμφιβόλως ἡ διορθώσις. Χρεώσεται λοιπὸν ὁ δικαστὴς νὰ μεταχειρισθῇ διὰ τὰ μέσα, ὅσα ἐμποροῦν νὰ φέρωσιν τὸν φυλακισμένον εἰς ἀληθῆ μετάνοιαν τῆς διαγωγῆς, διὰ τὴν ὁποίαν ἐφυλακίσθη, ὥστε μετὰ τὴν ἐπολύτρωσιν ὄχι μόνον νὰ μὴν ἀδικῇ πλέον τοὺς συμπολίτας του, ἀλλὰ νὰ χάσῃ ὁλότελα καὶ τὴν ὄρεξιν τῆς ἀδικίας. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ εἰς τοὺς Ἀγγλοαμερικανούς πολλοὶ ἄποικοι, ὅπου κλείονται οἱ κατάδικοι, δὲν ὀνομάζονται Φυλακαὶ, ἀλλὰ Μετανοητήρια (Penitentiaries)· διότι ἀληθῶς πολλοὶ ἔνοχοι βλάπτονται εἰς τοιαύτην φυλακὴν ὡς κακοὶ πολῖται, καὶ ἐκβαίνουσι ἀπ' αὐτὴν μεταμορφωμένοι εἰς τιμίους καὶ χρηστοὺς πολῖτας. — ΚΟΡΑΗΣ.

των, καὶ νὰ ἀντηχήσῃ τὰς οἰμωγὰς των εἰς τὰ ὄτα τῶν κυβερνήσεων. Οἱ φιλόανθρωποι κόποι του Ἰσχυσαν μὲν νὰ διεγείρωσι τὴν συμπάθειαν τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ τῶν φυλακωμένων, ἀλλὰ δὲν ἐβελτίωσαν οὐσιωδῶς τὴν κατάστασιν των· ἐχρειάζετο ἀνωτέρα τις δύναμις διὰ νὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς φιλανθρωπίας ὑψηλῆς τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός. Εἰς τοὺς πολίτας τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐναπέκειτο ἡ δόξα τοῦ τοιοῦτου κατορθώματος· αὐθόρμητως οὗτοι κινούμενοι ἐσύστησαν πρὸ δεκαπέντε περίπου ἐτῶν Ἑταιρίαν, (σοφὸν ἐπινόημα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ ἰσχυρὸν μοχλὸν δι' οὗ κατορθώνονται τὴν σήμερον Ἡράκλεια καὶ δημωφελέστατα ἔργα), σκοποὶ ἔχουσιν τὴν βελτίωσιν τῶν φυλακῶν.

Πρῶτον τῆς Ἑταιρίας ἔργον ἦτο νὰ ἐξετάσῃ κατ' ἀκρίβειαν τὰς φυλακὰς, καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ συντάξῃ λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς καταστάσεως τῶν ἐν αὐταῖς καταδικασμένων ὑπὸ τῶν νόμων. Αὐτὴ ἐδημοσίευσεν κατ' ἔτος τὰς παρατηρήσεις τῆς, καὶ ἀπέδειξεν εἰς τὸν λαὸν καὶ εἰς τοὺς νομοθέτας τὴν ἀθλιότητα καὶ παραλογίαν τοῦ παλαιοῦ συστήματος τῶν φυλακῶν· ἐπρόβαλε δὲ νέον σχέδιον, τὸ ὁποῖον ὅσον εἶναι φιλόανθρωπον καὶ σύμφωνον μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἄλλο τόσον συντείνει εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν νομοθετῶν, φέρον μὲ τὴν ἀνήκουσαν ποινὴν μεταμέλειαν καὶ διορθώσιν ἠθῶν, καὶ ἀποκαθιστῶν τοὺς κακούργους εἰς τὸ ἐξῆς σώφρονας καὶ ἐπωφελεῖς εἰς τὴν κοινωνίαν πολίτας.

Ἀξιοσημεῖωτος εἶναι ἡ ἀπλότης τοῦ νέου τούτου συστήματος τῶν Μετανοητηρίων. Ἐπαρατηρήθη ὅτι, ὁπότεν δύο κακοῦθεις ἄνθρωποι ἔχουσιν ἐλευθέραν συγκοινωνίαν μεταξύ των, διαφθείρει ἀμοιβαίως ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ὥστε ἐκρίθη ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ ἀποχωρίζονται οἱ τοιοῦτοι ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐπειδὴ παρεσύρθησαν εἰς τὴν κακίαν ἀπὸ τὴν φωνὴν τῶν παθῶν των καὶ ἀπὸ τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου, χρειάζεται νὰ ἀποκλείωνται μεμονωμένοι εἰς κελλίον, ὅπου διὰ τῆς συνεχοῦς σκέψεως νὰ ἔρχονται εἰς αἰσθησίν των παρανομίων των. Ὑποτίθεται ὅτι διεφθάρησαν ἀπὸ τὴν συνομιλίαν πονηρῶν ἀνθρώπων· ὅθεν καταδικάζονται εἰς παντελῆ ἐχεμυθίαν· ὅτι ἡ ὀκνηρία ἐσύνηεν εἰς τὸ νὰ τοὺς ἐξαχρειώσῃ· ὅθεν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐργάζονται ὅτι ἀπὸ πτωχίαν ἔγιναν κακοῦργοι· λοιπὸν εἰς τὸ Μετανοητήριον μανθάνουν ὠφελίμον τινὰ τέχνην, ἣτις ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτοὺς εἰς τὸ ἐξῆς τοιαύτην πρόφασιν, ὅτι κατεπάτησαν τοὺς νόμους ἀπὸ ἀμάθειαν· διὰ τοῦτο ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτοῦ διδάσκονται τὰ γράμματα καὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς μαθήματα. Τιμωροῦνται μὲν με εἰρκτὴν, ἐπειδὴ παρέβησαν τοὺς νόμους τῆς πατρίδος των, ἀλλ' ἡ ζωὴ των εἶναι ἔξω παντὸς κινδύνου, καὶ τὰ σώματά των διατηροῦνται ὑγιῆ καὶ εὐρωστα· ἡ θλίψις τῆς ψυχῆς των εἶναι τῶντι ἀπερίγραπτος, καὶ τώρα μὲν στερούμενοι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς χρήσεως τοῦ προφορικοῦ λόγου, εἶναι ἀθλιοὶ, καθὼς ἔπρεπεν· ἀλλ' ὅταν μεταμεληθῶσι, θέλουν ζῆ-

σειν εὐτυχεῖς εἰς τὴν κοινωνίαν, τῆς ὁποίας τοὺς νόμους θέλουν σέβασθαι εἰς τὸ ἐξῆς.

Εἰς τοιοῦτους λόγους στηρίζεται τὸ Μετανοητικὸν σύστημα τῶν φυλακῶν, καὶ κατ' αὐτοὺς ἐκανονίσθη ὁ ὄργανισμός των. Ἀλήθειαι τόσον αὐταπόδεικτοι δὲν ἤργησαν νὰ κάμωσι βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὰς κυβερνήσεις τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ πολιτικὰ σώματα πανταχοῦ κινοῦνται εὐκολώτερον ἀπὸ τὸ συμφέρον των παρ' ἀπὸ ἄλλο τι γενναιότερον αἰσθημα, ἢ ῥηθεῖσα Ἐταιρία ὑπεσχέθη ὅτι ἐάν, ἀντὶ τῶν παλαιῶν φυλακῶν, κτισθῶσι Μετανοητήρια, καὶ διοικηθῶσι κατὰ τὸν ὑπ' αὐτῆς ὑπαγορευόμενον τρόπον, ἢ χρηματικὴ ὠφέλεια, ἢ τις ἐμελλε νὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν εἰς τὸ ἐξῆς τακτοποιημένην ἐργασίαν τῶν φυλακωμένων, ὄχι μόνον ἤθελεν ἐλαφρύνειν τὰ ὑπέρογκα ἐξοδα ὅσα ἐγίνοντο διὰ τὴν ἀσφαλῆ διατήρησιν καὶ ζωοτροφίαν των, ἀλλ' ἐμελλε πρὸς τούτοις νὰ γένῃ νίος κλάδος προσόδου εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον. Ἐπὶ τέλους, παιθόμεναι εἰς ἐπιχειρήματα τόσον ἰσχυρὰ διάφοροι ἐκ τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, ἔκτισαν μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς, τῶν ὁποίων ἡ λεπτομερὴς περιγραφή ἤθελεν εἰσδαῖ περιττὴ ἐνταῦθα· ἀρκεῖ μόνον νὰ εἰπῶμεν, ὅτι ἐσωτερικῶς εἶναι διηρημένοι εἰς κελλῖα στερεῶς ἐκτισμένα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀσφαλίζεται εἰς φυλακωμένος. Ὑψηλὰ τεῖχη περικλείουν μετὰ τῆς φυλακῆς ἀρκετὴν ἔκτασιν γῆς, σχηματίζοντα οὕτω μέγαν περίβολου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι πρὸς τούτοις κτισμένα διάφορων τυχῶν ἐργαστήρια, ὅπου οἱ φυλακωμένοι ἐργάζονται τὴν ἡμέραν, ἀνευ ἀδείας νὰ λαλήσωσι μεταξύ των ἐπ' οὐδεμίᾳ προφάσει, καὶ οἱ αἰ εἰς τὸν τολμήσαντα νὰ παραβῆ τὸν κανόνα τοῦτον· διότι ὁ ἐπαγρυπνῶν εἰς τὴν διαγωγὴν αὐτῶν φύλαξ σημειώνει τὸν παραβάτην, ὅστις κατὰ συνῆθειαν ἀφίπνεται ἡμέραν καὶ νύκτα κατάκλειστος εἰς τὸ κελλίον του μετὰ ξηρὸν ἄρτον καὶ ὕδωρ διὰ μερικὸν καιρὸν, ἕως οὗ νὰ δώσῃ ἀποχρῶντα δείγματα μελλούσης ὑπακοῆς εἰς τοὺς κανονισμοὺς τῆς φυλακῆς· παρομοίαν ποινὴν δοκιμάζουν καὶ ὅσοι εἶναι ἄλλως ἀνυπότακτοι, μὴ ἐργαζόμενοι, ἢ κατ' οἰονδήποτε τρόπον ἀντιβαίνοντες εἰς τοὺς κανόνας τοῦ Μετανοητηρίου, ὥστε ὁ ῥαβδισμὸς καὶ ἄλλαι σωματικαὶ τιμωραὶ εἶναι περιττὰ ἐκεῖσε. Πρῶτ' καὶ ἑσπέρας συνάγονται οἱ φυλακωμένοι εἰς προσευχὴν, τὴν δὲ Κυριακὴν, ἣτις εἶναι καὶ δι' αὐτοὺς ἡμέρα ἀναπαύσεως, ἐκτὸς τῶν προσευχῶν καὶ τῆς διδασχῆς παρὰ τοῦ ἱεροκλήρυκος, οἱ ἀγράμματοι μεταξύ αὐτῶν διδάσκονται ἕκαστος εἰς τὸ κελλίον του ἀπὸ φιλόφρονος καὶ εὐπόληπτα ὑποκείμενα, ἐθελουσίως προσφέροντα ἑαυτοὺς ἐξωθεν ὡς διδασκάλους των, τὰ γράμματα, ἱερὰν κατήχησιν, καὶ ἄλλα ψυχωφελῆ μαθήματα· ἀντίτυπον δὲ τῶν Θεῶν Γραφῶν εὐρίσκειται εἰς ἕκαστον κελλίον.

Διὰ τοιούτων ἡπίων μέσων, καὶ τίγριδος ψυχῆν ἀνεχθῆναι ὁ φυλακωμένος, δὲν δύναται παρὰ νὰ θελήσῃ πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον. Ἡ τροφή των εἶναι λιτὴ μὲν, ἀλλ' οὐσιαστικὴ· ἢ ἐνδυ-

μασία των θερμὴ καὶ ὁμοιοδὴς εἰς ὅλους ἐπίσης τὴν μεταλλάσσου δὲ ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος, καὶ λούονται συχνά· τὰ καλῶς κεκονιαμένα κελλῖα των ἀνεμίξονται καὶ πλύνονται πολλάκις τοῦ μηνός. Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ προσώπου των εἶναι ξυρισμέναι κατ' ὄλον τὸ διάστημα τοῦ φυλακισμοῦ. Ὅταν τις ἐξ αὐτῶν ἀρρώσθη, ἀφοῦ ἐξετασθῆ ἀπὸ τὸν προσδιωρισμένον ἰατρὸν, στέλλεται εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐπίτηδες δι' αὐτοὺς οἰκοδομημένον νοσοκομεῖον, ὅπου περιθάλπεται, ἕως οὗ νὰ θεραπευθῆ, καὶ τότε ἐπανέρχεται εἰς τὸ κελλίον του.

Ἄν τις ὑποθέσῃ ὅτι τοιαύτη περιποίησις ἀρμόζει εἰς ἀναξιοπαθοῦντας ἀνθρώπους μᾶλλον παρὰ εἰς κακούργους, ἄς συλλογισθῆ ὅτι ἴσως καὶ οὗτοι ποτὲ ἐφριττον εἰς τὴν ἀκοὴν τῶν ἐγκλημάτων, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τέλους τοὺς καθυπέβαλον εἰς τὴν ὀργὴν τῶν νόμων· ὅτι καὶ αὐτοὶ κατέχουν συγγενικὰς σχέσεις πατρὸς ἢ συζύγου, ἀδελφοῦ ἢ υἱοῦ.—ὅτι εἶναι πλάσματα τοῦ ἰδίου Θεοῦ, προικισμένοι, καθὼς ἡμεῖς, μετὰ ψυχὰς μυστηριώδεις κατὰ τὴν φύσιν, καὶ ἀθανάτους κατὰ τὴν ὑπαρξίν. Πρὸ πάντων δὲ, διὰ νὰ μὴν ὑπολάβῃ ἐλαφρὰν τιμωρίαν τὴν πολυχρόνιον σιωπὴν καὶ μονότονον μοναξίαν τῶν φυλακωμένων, ἄς βεβαιωθῆ ὁ τοιοῦτος ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, οἵτινες πρότερον ἐξ αἰτίας τῆς ὀκνηρίας κατέφυγον εἰς τὸν ἐγκληματικὸν βίον, τώρα ὑπομένουν ἐκουσίως βαρεῖς καὶ συνεχεῖς κόπους μᾶλλον, παρὰ νὰ ᾔναι κατάκλειστοι σιωπηλοὶ καὶ ἄεργοι· διάφοροι ἐξ αὐτῶν ἐρωτηθέντες ὡμολόγησαν ὅτι ἡ παντοτεινὴ σιωπὴ καὶ μοναξία εἶναι τιμωρία φρικτώδης, ὅσον ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐμπορεῖ νὰ φαντασθῆ· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἰδιόζον πρότερον τῶν Μετανοητηρίων, ὅτι ἐνόησαν φιλόφρονος καὶ ἡπίον περιποίησιν μετὰ τῆς παρὰ τῶν νόμων ἀπαιτουμένης ἀυστηρότητος.

Ἐκατοστὰς κακούργων εἶδομεν νὰ κυβερνῶνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μετ' ἴσην εὐκολίαν, ὡς οἱ σωφρονέστεροι καὶ πλείον χρηστοθήεις πολῖται μετὰ εὐνοουμένης κοινωνίας. Σιωπὴ, φιλοπονία, καὶ εὐταξία βασιλεύουν εἰς αὐτὰ τὰ καταστήματα. Ὀλιγώτεροι θάνατοι συμβαίνουν μεταξύ τῶν φυλακωμένων εἰς ἕνα δοθέντα καιρὸν παρὰ μεταξύ ἰσαριθμῶν ἐλευθέρων κατοίκων οἰουδήποτε τόπου. Τὸ δὲ πάντων οὐσιωδέστερον, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν των σπανίως συμβαίνει εἰς τοὺς ἔσοι ἐκ τῶν κακούργων εὐτύχησαν νὰ ζήσωσιν ἐντὸς τῶν Μετανοητηρίων, νὰ καταδικασθῶσιν ἐκ δευτέρου, ὡς ἐγκληματῖαι, εἰς φυλακὴν· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φέρουσι μετ' ἑαυτῶν ἕξεις φιλοπόνους, δικαιοπραγίας, σέφρονος ἡθῆς, καὶ θρησκευτικὰ αἰσθήματα. Οὕτως ἐφωτισμένοι, ἐπανέρχονται εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον νὰ ἀνακουφίσωσι τὴν λύπην καὶ τὸ αἰσχος τῶν συγγενῶν των, καὶ νὰ ζήσωσιν εἰρηνικῶς εἰς τὴν κοινωνίαν, πρὸς ὄφελος τῆς ὁποίας εἰργάζοντο μέχρι τοῦδε εἰς τὴν φυλακὴν. Ἡ καταστατικὴ διαφόρων Μετανοητηρίων ἀπὸ τῆς συστάσεώς αὐτῶν ἕως τώρα ἀποδεικνύει, ὅτι, ὅσα χρήματα πρότερον ἐξωδεύοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν φυλακωμένων,

τοσαῦτα εἰσοδεῖον τώρα αἱ κυβερνήσεις ἀπὸ τοὺς κόπους των, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ὄλων τῶν διὰ τὴν ζωοτροφίαν, ἐνδυμασίαν, καὶ φύλαξίν των ἀπαιτουμένων ἐξόδων.

Προτερήματα τόσον ψηλαφητὰ δὲν ἔλειψαν νὰ σύρῃσι τὴν προσοχὴν ἄλλων κυβερνήσεων τῆς Ἀμερικῆς καὶ Εὐρώπης, αἵτινες ἐξαπέστειλαν ἀνθρώπους ἐπίτηδες νὰ παρατηρήσωσι τὸν διοργανισμὸν καὶ τ' ἀποτελέσματα τῶν Μετανοητηρίων· κατὰ συνέπειαν δὲ τῶν ἐγκωμιστικῶν παραστάσεων, τὰς ὁποίας οὗτοι ἔκαμαν, ἤγρθησαν καὶ ἐγείρονται ἤδη οἰκοδομαὶ τοῦ αὐτοῦ εἴδους εἰς διαφόρους τόπους.

Τί ἀράγε ἐμποδίζει τὴν εἰσαξίν τοῦ Μετανοητικοῦ συστήματος καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν; εἶναι ὀλιγώτερον ἀναγκαῖον ἀπὸ τὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα μὲ χαρὰν βλέπομεν πανταχόσε ἀνεγειρόμενα διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας; Ἡ ἐπάνοδος τοῦ ἡλικιωμένου κακούργου εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, σὺφρονος ἤδη, εἶναι μικροῦ λόγου ἀξία μεταξύ ἡμῶν; Πόσαι χιλιάδες ἀνθρώπων καθ' ἕκαστον ἔτος, τώρα φυλακίζόμενοι διὰ ἐλαφρὰ ἐγκλήματα, μολύνονται ἢ ὀλοτελῶς διαστρέφονται κατὰ τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρά των διὰ τῆς συναναστροφῆς τῶν ἀδιορθῶτων κακούργων; Ὁρθῶς λοιπὸν ἤθελεν ὀνομάσειν τις τὰς νῦν ὑπαρχούσας φυλακὰς Κ α κ ί α ς Π α ν δ ι δ α κ τ ῆ ρ ι α , ὅθεν ἐξέρχονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ἐπ' ὀλέθρου τῆς κοινωνίας, οἱ τελειοποιημένοι εἰς τῆς κακουργίας τὰ μαθήματα. Εἶναι ἀπορίας ἀξίον ὅτι εὐνομούμενα κράτη τοῦ αἰῶνός μας, καὶ ὅσα ποθοῦν νὰ διοικῶνται συνταγματικῶς, ὑποφέρουν ἐντὸς τῆς περιφερείας των καταστήματα ὅχι μόνον ἄχρηστα εἰς τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐδημιουργήθησαν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐφιάλτας τοῦ κοινωνικοῦ σώματος.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ, ΕΚ ΤΩΝ ΑΤΑΚΤΩΝ ΤΟΥ ΚΟΡΑΝ.

1. Ἄβουλος νοῦς, διπλοῦς ὁ κόπος· παροιμία διδασκαλική. Τοῦτο συμβαίνει εἰς τοὺς ἐπιχειροῦντάς τι, χωρὶς νὰ τὸ προσκεφθῶσι, καὶ νὰ τὸ προερευνήσωσιν ἀκριβῶς· καὶ κοπιᾶζουσι τὸ διπλοῦν, καὶ οὐδ' ὁ διπλοῦς κόπος ἀρκεῖ πολλάκις νὰ τὸ κατορθώσωσι.

2. Ἀνθρώπος ἀγράμματος, ξύλον ἀπελέκιστον· παροιμία ἀξία νὰ λέγεται καὶ νὰ μνημονεύεται συχνά. Καθὼς τὸ ξύλον, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς οἰκοδομήν, πρέπει πρῶτον νὰ πελεκηθῇ, παρόμοια καὶ ὁ πολίτης, διὰ νὰ ἦναι χρήσιμος εἰς τὴν πολιτείαν καὶ πατρίδα του, χρεωστεῖ νὰ ἐξεύρῃ κἂν, ἂν ὄχι ἄλλο, νὰ ἀναγινώσκῃ, νὰ γράφῃ, νὰ ἀριθμῇ, καὶ διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἠθικῶν καὶ ἱστορικῶν βιβλίων νὰ σοφίζεται καθ' ἡμέραν, ὥστε νὰ βλέπῃ καὶ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς τὰ γινόμενα.

Διπλοῦν ὄρωσιν οἱ μαθόντες γράμματα.

3. Δανεικὰ καὶ ἀγύριστα· ὁπότεν ὁ λόγος ἦναι περὶ κακοῦ χρεωφειλέτου, ὅστις δανείζεται μὲ σκοπὸν νὰ μὴ πληρώσῃ.

4. Ὅστις δὲν θέλει νὰ ζυμώσῃ πέντ' ἡμέρας κοσκινίζει· ἀρμόδιον εἰς τοὺς ἀμελοῦντας τὸ ἔργον των, μὲ πρόφασιν ὅτι δὲν ἐτελείωσαν ἀκόμη τὴν χρειώδη προετοιμασίαν εἰς αὐτό.

5. Ἄλι' εἰς τὸν δαίρουν δεκαοκτῶ, καὶ δὲν τὸν δαίρει ὁ νοῦς του· παροιμία διδάσκουσα τὸ μάταιον τῶν σωματικῶν κολάσεων εἰς ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ ἀπελιθώθη, ὥστε μὴτ' ἀφ' ἑαυτῶν, μὴτ' ἀπ' ἄλλους ὀδηγούμενοι, νὰ καταλαμβάνωσι τὰ καλά.

α. Ὁ λύκος καὶ ἂν ἐγήρασε, κ' ἤλλαξε τὸ μαλλίν του,
Οὔτε τὴν γνώμην του ἤλλαξεν, οὔτε τὴν κεφαλὴν του.

Μὴ μᾶς ἀποκοιμίζωσιν αἱ βραδεῖαι καὶ γεροντικαὶ μετάνοιαι. Ἐὰν ἀληθῶς φροντίζωμεν τῶν ἡθῶν τὴν διορθῶσιν, χρεωστοῦμεν νὰ παραγγέλλωμεν, καὶ μὲ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια νὰ ἀναγκάζωμεν τοὺς γονεῖς νὰ δίδωσι χρηστὴν ἀνατροφὴν καὶ παιδείαν εἰς τὰ τέκνα των.

7. Τὸ σημερινὸν μὴτ' ἀφίνης αὔριον. Αἱ ἀναβολαὶ εἶναι ποτὲ μὲν χρήσιμοι, κάποτε δὲ καὶ ἀναγκαῖαι· προξενοῦν ὅμως πολλάκις καὶ βλάβας, ὅταν γίνονται πλέον ἀπὸ ἀμέλειαν παρὰ ἀπὸ σκέψιν ὄριμον τοῦ πράγματος.

8. Εἰς τὴν ἀνυδρίαν καλὸν εἶναι καὶ τὸ χαλάσιον· παροιμία τῆς παλαιᾶς,

Ἄν μὴ παρῇ κρέα, τῷ ταρίχῳ στερκτέον.

9. Τὰ γειόμενα δὲν ἀπογίνονται· ἤγουν, ἀφοῦ γενῶσι, δὲν ἐμποροῦν πλέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μηδέποτε γενόμενα.

10. Καθαρὸς οὐρανὸς ἀστραπᾶς δὲν φοβεῖται· διὰ ταύτης σημαίνομεν ὅτι ὁ ἀληθῶς τίμιος καὶ καθαρὸς ἀπὸ ἀδικίας ἄνθρωπος δὲν ἔχει νὰ φοβῆται τὰς συκοφαντίας τῶν ἀχρείων ἀνθρώπων.

11. Βάρει ἡμεῖς, πέσε ἡμεῖς· ἀρμόζουσα εἰς τοὺς ἀνοήτους, ὅσοι, θέλοντες νὰ ἐκδικηθῶσι, βλάπτουν πλειότερον ἑαυτοὺς παρὰ τοὺς ἐχθρούς των. Τοῦτο εἶναι ἡ παροιμιώδης Καθμεῖα νίκη.

12. Τώρα εἰς τὰ γεράματα, μάθε, γέρον, γράμματα· παροιμία νουθετικὴ εἰς τοὺς ἐξασθενημένους γέροντας, καὶ τολμῶντας τὰ ὑπὲρ δύναμιν. Οἱ σώζοντες ὅμως ἀκόμη ἱκανὸν νοῦν νὰ διδάσκωνται ὅσα δὲν ἐξεύρουσι, ἄς ἐνθυμῶνται τοῦ Σόλωνος τὸ

Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

13. Τίς κρατεῖ μέλι, καὶ δὲν γλείφει τὰ δάκτυλά του; Λέγεται μάλιστα σκωπτικῶς περὶ τῶν διοικούντων δημόσια χρήματα, ὡς σφετεριζομένων μέρος ἐξ αὐτῶν, ἢ κἂν κινδυνευόντων νὰ νικηθῶσιν ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τῆς σφετερίσεως. Ὁ πειρασμὸς, τῶνόντι, εἶναι φρικτὸς, καὶ πολλὰ ὀλίγοι τὸν ἀπέφυγαν. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ἐφάνη ὁ Ἀριστείδης, ὅστις, διοικήσας τοὺς φόρους ὅλης τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἔγλειψε τὰ δάκτυλά του.

14. Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει· ἀρμόζουσα μὲν εἰς ὅλας τὰς πράξεις, ὅσας συμφέρει νὰ πράσσωμεν ἀνυπερθέτως, ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας

ἡ ταχύτης κάμνει καὶ ὠφελιμωτέρας, καὶ πλέον εὐαρέστους εἰς τὸν εὐεργετούμενον, καθὼς ἐξ ἐναντίας ἡ ἀναβολὴ καὶ ὑπέρθεσις τὰς καταστένει ἀχαρίτους καὶ ἀγενεῖς, ὡς λέγει ὁ Εὐριπίδης,

-----Οἱ δὲ δρῶσι μὲν,

Χρόνῳ δὲ πολλῶ δρῶσι, δυσγενέστεροι.

15. * Ἄν ἔλεσαν τὰ δακτυλίδια, ἔμειναν τὰ δακτυλά· παροιμία κομπαστική, λεγομένη κάποτε ἀπὸ τοὺς ἐκπεσόντας ἀπὸ πλοῦτον, ἀξίωμα, ἢ ἄλλην τινὰ δόξαν συγχωρημένην, ἢ ἀληθῶς ἔμεινέ τι εἰς αὐτοὺς τιμιώτερον πλοῦτου, ἀξιώματος, ἢ δόξης, ὅποια εἶναι ἢ φρόνησις καὶ ἢ ἀρετή. Ἄλλα πολλάκις ὁ γυμνωθεὶς ἀπέκεινα δείχνει κομπάζων, ὅτι δὲν ἦτον, ὅτε τὰ εἶχε, πλὴν χρυσόμαλλον πρόβατον, ἢ, τὸ χειρότερον, τίγρις, κομμένος τώρα (δι' εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων) καὶ τοὺς δυνάστας καὶ τοὺς ὀδόντας.

16. Ἄπο τὸ εἶπε ὡς τὸ κάμε μέγα διάστημα.

17. Κάλλιον θέλω ἓνα ἐχθρὸν φρόνιμον παρά δέκα τρελοὺς φίλους. Τῶν ἀνοήτων αἱ φίλαι ὁμοιάζον πολλάκις τοῦ γαδάρου τὰ φιλήματα, ὅστις, ὑψώσας τοὺς ἐμπροσθίους πόδας νὰ ἐναγκαλισθῆ τὸν δεσπότην του, τὸν ἐρρήξει καταγῆς, καὶ τοῦ ἐσύντριψε τὸ κρανίον.

18. Ὅστις δὲν λαλεῖ, τὸν θάπτουν· σημαίνουσα ὅτι ὅστις ὑποφέρει νὰ ἀδικῆται καθημέραν, χωρὶς νὰ προσδράμῃ εἰς τῶν νόμων τὴν βοήθειαν, θαρρύνει τοὺς ἄλλους νὰ τὸν ἀδικῶσιν ἐπιπλέον.

19. Τὰ ὡς δὲν θέλεις γίνονται, θέλε τα καὶ ὡς γίνονται. Τοῦτο εἶναι παροιμία, περιέχουσα τὴν φρόνιμον συμβουλήν τοῦ Ἐπικτήτου, Ἐμὴ ζῆται τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις· ἀλλὰ θέλε τὰ γινόμενα ὡς γίνεται, καὶ εὐροήσεις.

20. Θεωρία ἐπισκόπου, καὶ καρδία μυλωνᾶ σημαίνει ὅ,τι καὶ ὁ ἀρχαῖος στίχος,

Καλὴ μὲν ὄψις, ἐν δὲ δειλαῖαι φρένις.

Γινόντι, ἢ θεωρία τοῦ ἐπισκόπου διαφέρει παντάπασι ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ μυλωνᾶ· ἐπειδὴ ὁ πρῶτος φορεῖ μαῦρα· τοῦ δευτέρου τὰ φορέματα εἶναι καταλευρωμένα. Εἶθε ἡ ἀνομοιότης τῶν ἐνδυμάτων νὰ μᾶς διδάσκῃ πάντοτε, ὅτι καὶ ἡ ἐπισκοπὴ λογικοῦ ποιμνίου δὲν ὁμοιάζει τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ μύλου!

21. Σιμὰ τοῦ ξηροῦ, καίεται καὶ τὸ χλωρόν· σημαίνουσα τὸν κίνδυνον τῆς μετὰ κακοῦς ἀνθρώπων ἀναστροφῆς.

22. Ὅπου ἀκούεις πολλὰ κερᾶπια, κράτει μικρὰ καλὰθια· διδάσκουσα νὰ μὴν ἀπατώμεθα εὐκόλως ἀπὸ τὴν φήμην τινῶν ἀλαζόνων γοήτων. Αὐτοὶ πρῶτοι γίνονται δημιουργοὶ τῆς ἰδίας φήμης, πλάσσοντες ἢ μεγαλύνοντες τὰ προτερήματά των. Ὁ πραγματευτῆς ἱστορεῖ τὰ μακρὰ του ταξείδια καὶ τὰ μεγάλα κέρδη· ὁ τεχνίτης τὴν ἄκραν ἐπιδεξιότητά εἰς ὅσα κατασκευάζει· ὁ πολεμιστῆς καυχᾶται εἰς τὰς ἀνδραγαθίας του, ὡς ὁ Διόνυσος τῆς κωμῳδίας (Ἀριστοφάν. Βατρ. 49),

--- --Καὶ κατεδύσαμέν γε ναῦς

Τῶν πολεμίων ἢ δώδεκ', ἢ τρισκαίδεκα

ὁ σοφὸς κομπάζει, ὅτι ἤξιώθη διὰ τὴν σοφίαν του νὰ κατασταθῆ δύο ἢ τριῶν Ἀκαδημιῶν μέλος, καὶ πλειοτέρων ἄλλων διεπιστολεύς (correspondant). Οἱ γόητες φυσικὰ γεννῶνται ὅπου εὐρίσκειται πλῆθος πολὺ μωρῶν, ἢ γόητες ἄλλοι, συγχωροῦντες τὴν γοητείαν, διότι ἔχουν καὶ αὐτοὶ κερᾶπια νὰ πωλήσωσι. Καὶ συμβαίνει πολλάκις, ὅταν οἱ μωροὶ δράμωσι πανταχόθεν, ἀντὶ κερᾶσιων, νὰ χάνωσι καὶ τὰ καλὰθιά των.

23. Κάμε καλὸν, καὶ ρίψε το εἰς τὸν αἰγιαλὸν· ἦγουν, καλὸν ἔργον, εὐεργεσίαν. Παροιμία ἡδικωτάτη καὶ ἀρχαιοτάτη, ἐπειδὴ τὴν ἐπαράγγειλε καὶ ὁ Σολομῶν. (Ἐκκλησιαστ. ιά. 1.) Ἐπέστειλον τὸν ἄρτον ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἕδατος, ὅτι ἐν πλήθει ἡμερῶν εὐρήσεις αὐτόν. Εἶπε καὶ ὁ Ἀπολλώνιος ὁ ἐν Τύρῳ,

Κάμε καλὸν, καὶ ἄς κίττειται, σὺν νᾶσπειρες σιτάρι,

Ὅπου τὸ ρίπτεις εἰς τὴν γῆν, κ' ὕστερ' εὐρίσκεις χάρι.

24. Τοῦ οἰκοκυροῦ τ' ὀμμάτιον κόρημα γίνεται εἰς τὸ χοιράφιον· διδάσκουσα τοὺς ζῶντας ἀπὸ γεωργίαν, ἢ καὶ ἀπὸ κἀνὲν ἄλλο εἶδος βιομηχανίας, νὰ μὴν ἐμπιστεύωνται πολὺ τὴν πρόνοιαν εἰς τοὺς μισθωτοὺς ὑπουργοὺς, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἐπισκέπτωνται συχνὰ, καὶ πολλάκις καὶ νὰ συνεργάζωνται μ' αὐτοὺς.

25. Ὅταν σὲ κόπη τὸ ὑπόδημα, ὅπου θέλει ἄς ἦν ὁ τοῦς σου· ἦγουν, ὅταν θλίβεσαι σφοδρὰ ἀπὸ ἔννοιαν ἢ μέριμναν τινὰ, ματαίως καταγίνεσαι ἢ προσέχεις εἰς ἄλλο τι πρᾶγμα· ἡ λυπηρὰ ἔννοια σὲ σύρει πάντοτε ἀπ' ἐκεῖνα.

26. Ὅστις κατῆ εἰς τὸ κουροῦτιον, φροσᾷ τὸ ὄξυνόγαλον· σημαίνουσα τοὺς ὑποπτουμένους καὶ τὰ παντελῶς ἀκίνδυνα, ἀφοῦ πάθωσι πολλὰ κακὰ ἀπροσδόκητα.

27. Ὅτ' ἦλθαν τὰ γένηα, ἔχασα τὰ κτένια· σημαίνουσα τὸ συμβαῖνον εἰς τοὺς μὴ δυναμένους νὰ ὠφεληθῶσι πλέον ἀπὸ τὰ γεννώμενα καλὰ, διότι τὰ λαμβάνουν εἰς καιρὸν, ὅτε δὲν ἔχουν πλέον τὰ μέσα τῆς ἀπολαύσεως ἢ τῆς οἰκονομίας των.

Ἄπο τὸ λολὸς ἔχομεν πολλὰς παροιμίας, ὅχι λολᾶς.

28. Ὅλα τοῦ λολοῦ λολᾶ εἶναι, διὰ τὸ δύσκολον τῆς μεταβολῆς ὅχι μόνον τοῦ λολοῦ εἰς φρόνιμον, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἄλλου κακοῦ ἢ ἀχρείου ἀνθρώπου εἰς χρηστὸν ἢ χρήσιμον.

29. Ὁ λολὸς μετὰ ἐνθυμᾶται χαιρεται, καὶ μετὰ τὸν νοῦν πλουταίνει, μωρίας εἶδος βασανίζον μάλιστα τοὺς ἀργοὺς καὶ μισητὰς τῶν κόπων, διὰ τοὺς ὁποίους ἐλέχθη καὶ τὸ Ἐλπίδες βόσκουσι τοὺς κενοὺς τῶν βροτῶν· ἐλπίδες ὅμως ἐφήμεροι, καὶ διαδεχόμεναι μία τὴν ἄλλην, καθὼς αἱ φυσκαλίδες εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νεροῦ, ὡς τὸ διδάσκει ἄλλη παροιμία,

30. Τῶν λολῶν ἢ χαρὰ δὲν κρατεῖ πολὺν καιρὸν. Παροιμία ἀστεία εἶναι καὶ τὸ

31. Εἶπαν τὸν λολὸν ν' ἄψη φωτίαν, κ' ἔκασε τὰ ροῦχά του, διὰ τοὺς πρᾶσσοντας ἀσυγκρίτως πε-

ρισσότερον παρ' ὅ,τι τοὺς προστάξῃς ἢ τοὺς συμβουλευ-
σης. Ἄλλη παροιμία.

32. Ὅσα ἐξεύρει ὁ λολὸς οἰκοκύριος, ἑκατὸν
ἀπεξω φρόνιμοι δὲν ἐξεύρουν, ἤτις μᾶς διδάσκει
νὰ μὴ γινώμεθα προπετεῖς εἰς τὰς περὶ τῶν ἄλλων
κρίσεις.

33. Ὅστις πνίγεται, ἀπὸ τὰ μαλλία του πιά-
νεται· λεγομένη διὰ τοὺς εὐρισκομένους εἰς ἀνάγκας
καὶ κινδύνους τοιούτους, ὥστε νὰ καταφεύγῃ καὶ εἰς
μέσα, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἐλπίζεται οὐδεμία βοήθεια.

34. Ἡ ἀλήθεια εἶναι μαλώτρια· ἤγουν, ἡ φανέ-
ρωσις τῆς ἀληθείας εὐκολὰ διεγείρει μάχας καὶ ἔχθρας.
Καὶ τοῦτο συμβαίνει ἢ διότι ὁ λέγων τὴν ἀλήθειαν δὲν
τὴν λέγει εἰς τὸν πρέποντα καιρὸν, ἢ διότι ὁ ἀκούων
εἶναι τῆς μερίδος ἐκείνων, ὅσοι ἔχουν αἰτίας νὰ φοβῶν-
ται τὴν ἀλήθειαν, ἢ ἄνθρωποι πονηροὶ καὶ γόητες,
πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

35. Ὅπου εἶναι πολλοὶ πετεινοὶ, ἀργεὶ νὰ ἐξη-
μερώσῃ· διδάσκουσα, ὅτι καὶ εἰς τὰ ἔργα καὶ εἰς τὰς
πράξεις μᾶς χρεωστοῦμεν νὰ μεταχειριζώμεθα τόσα
μέσα καὶ τόσους ἐργάτας, ὅσους ἀπαραιτήτως ἀπαιτεῖ
τὸ ἔργον· οἱ πλείότεροι τῆς χρείας γίνονται ἐμπόδια
μᾶλλον παρὰ συνεργοὶ τοῦ ἔργου.

36. Ὅμοιος τὸν ὅμοιον ἀγαπᾷ· ἀρχὴν ἔλαβεν
ἀπὸ τὸν Ὅμηρον (Ὀδυσ. β. 218),

Ὡς αἰεὶ τὸν ὅμοιον ἀγαπᾷ θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον.

Τοῦτο ἀληθεύει μάλιστα διὰ τοὺς χρηστοὺς πολίτας.
Εὐκολὰ φιλιόνονται, εὐθὺς ἀπὸ καταλάβῃ ἕνας τοῦ
ἄλλου τὴν διάθεσιν εἰς κοινὴν τῆς πατρίδος ὠφέλειαν.
Οἱ κακοὶ πολῖται φιλιόνονται κάποτε καὶ αὐτοὶ διὰ νὰ
συγκροτήσωσι φατρίας, ἢ νὰ κλέψωσι τὰ δημόσια, ἀλλ'
ἡ φιλία των ὁμοιάζει τὴν φιλίαν τῶν λύκων.

37. Νὰ σιῶν ὁ κλέπτης τὴν φωνήν, νὰ φύγῃ
ὁ οἰκοκύριος· ἀρμόζουσα εἰς τοὺς ὅσοι ἐνόησαν τὴν
ἀδικίαν μὲ τὴν ἄκραν ἀναισχυνησίαν καὶ θρασύτητα,
φρονᾶζοντες τρανώτερα παρὰ τοὺς ἀδικημένους, ὡς νὰ
ἦσαν αὐτοὶ οἱ παθόντες τὴν ἀδικίαν.

38. Ὡς στρώση καθεὶς, οὕτω μέλλει νὰ πλα-
γιάσῃ· ἤγουν, κατὰ τὴν διαγωγὴν του ἔχει νὰ προσμέ-
νῃ καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀποτελέσματα. Ἀξιόλογον μάθη-
μα διὰ τοὺς νέους, νὰ τὸ διδάσκωνται παιδιόθεν ἀπὸ
τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους· διότι ὅλη ἡ παιδικὴ
ἀνατροφή ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ στρώσις τῆς κλίνης.
Μακάριος ὅστις τὴν στρώση καλά.

39. Το στραβὸν ἔυλον ἢ φωτὶα τὸ ἰσαίνει με-
ταφορικῶς λεγομένη περὶ τῶν στρεβλῶν τὴν γνώμην,
τοὺς ὁποίους αἱ κολάσεις τῶν νόμων ἀναγκάζουν νὰ
κραεῶνται καὶ μὴ θέλοντες εἰς τὸ ἴσον.

40. Πολυτεχνίτης κ' ἔρημος. Εἰς τὰς ἀρχὰς
τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, ἢ ὀλιγότης τῶν κατοίκων
ἠνάγκαζε τὸν τεχνίτην νὰ ἐργάζεται πολλὰς τέχνας
ἐντάμα, καὶ ἀκολούθως νὰ τὰς ἐργάζεται ὅλας ἄτεχνα.
Περὶ τούτου λέγει ὁ Ξενοφῶν τὰ ἐπόμενα—

Ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσιν οἱ αὐτοὶ ποιοῦσι κλίνην, θύραν, ἀρο-

τρον, τράπεζαν· πολλάκις δ' ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ οἰκοδομῆ, καὶ
ἀγαπᾷ ἢν καὶ οὕτως ἱκανοὺς αὐτὸν τρέφειν ἐργοδότας λαμβάνη.
Ἀδύνατον οὖν πολλὰ τεχνώμενον ἄνθρωπον πάντα καλῶς ποιεῖν.
Ἐν δὲ ταῖς μεγάλας πόλεσιν, διὰ τὸ πολλοὺς ἐκάστου δεῖσθαι, ἀρ-
κεῖ καὶ μία ἐκάστῳ τέχνῃ εἰς τὸ τρέφεσθαι· πολλάκις δ' οὐδ' ὅλη
μία, ἀλλ' ὑποδήματα ποιεῖ ὁ μὲν ἀνδρεία, ὁ δὲ γυναικεία· ἔστι δὲ
ἔνθα καὶ ὑποδήματα ὁ μὲν νευρορραφῶν μόνον τρέφεται, ὁ δὲ,
σχίζων· ὁ δὲ χιτῶνας μόνον συντέμνων, ὁ δὲ γε, τούτων οὐδὲν
ποιῶν, ἀλλὰ συντιθεῖς ταῦτα. Ἀνάγκη οὖν τὸν ἐν βραχυτάτῳ
διατρίβοντα ἔργῳ, τοῦτον καὶ ἀριστα διηναγχεῖσθαι τοῦτο ποιεῖν.

Ὀλόκληρον ἀπέγραψα τὴν μακρὰν ταύτην ῥῆσιν τοῦ
Ξενοφῶντος καὶ διὰ τὴν εὐφράδειαν αὐτῆς, καὶ διότι
ἐξηγεῖ καθαρά τὸ μέγα θεώρημα τῆς νεωτέρας πολιτι-
κῆς οἰκονομίας, τὴν τελειοποίησιν λέγω τῶν τεχνῶν
ἀπὸ τὸν καταμερισμὸν τῆς ἐργασίας, ὅστις γεννᾶται
ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν καὶ πλοῦτον τῶν ἀνθρώπων, καὶ
συνεργεῖ ἀμοιβαίως εἰς τὴν ἀύξησιν αὐτῶν. Εἰς τοι-
αύτην κατάστασιν ἡ πολυτεχνία, ἤγουν ἡ πολλῶν τε-
χνῶν ἐργασία ἀπὸ μόνον ἐν' ἄνθρωπον, ἠθέληεν εἶσθαι
μεγάλῃ του δυστυχία, ὡς τὸ μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἀνωτέρω
παροιμία, καὶ ἡ ταυτόσημός της ἄλλη, Ἡ παπᾶς, ἡ
ξευγᾶς· καὶ τρίτη ἄλλη, Ὅστις κινήσει δύο λαγοὺς,
οὐδὲ τὸν ἕνα πιάσει. Ἐν ἐξέτασιν τὸ πρᾶγμα καὶ
ἠθικῶς, εἰς τοιαύτην πολιτισμένην ἀνθρώπων κοινωνίαν
ὁ πολυτεχνίτης γίνεται πλέον βλαβερός παρὰ ὠφέλιμος.
Εἰς τὴν προτέραν, ἐξ ἐναντίας, ὅτε δηλαδὴ αἱ ἀνθρω-
πικαὶ κοινωνίαι ἦσαν, νὰ εἶπω οὕτως, εἰς τὴν νηπιό-
τητα, ἡ πολυτεχνία ἐνὸς ἀνθρώπου ἦτο καὶ ἀναγκαῖα
καὶ ὠφέλιμος, οὐδ' ἔτρεχε κανένα κίνδυνον ὁ πολυτεχνος
νὰ τοῦ λείψωσι τὰ πρὸς ζωὴν ἀναγκαῖα.

Ἔπεται ἡ συνέχεια.

ΤΑ ΧΑΡΤΟΠΑΙΓΝΙΑ.

Τὸ εἶδος τῆς διαφορᾶς, τὸ ὁποῖον θέλομεν στηλιτεύ-
σειν σήμερον, εἶναι τὰ χαρτοπαίγνια, ἤγουν ἡ κοινῶς
λεγομένη χαρτοφορία. Δὲν ἐξετάζομεν φιλολογικῶς τὴν
ἀρχὴν τῆς διαφορᾶς ταύτης, οὔτε τὸν χρόνον τῆς γεν-
νήσεως καὶ προόδου της. Ἀδιαφοροῦμεν δὲ καὶ ἂν
ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Ἀσίαν ἢ Ἀραβίαν, τὰς ἐστίας
τῆς ὀκνηρίας, ὅπου ἐγεννήθη καὶ τὸ Σαντράκιον, τὸ
ὁποῖον ἔχει μεγάλην σχέσιν μὲ αὐτὰ, καὶ ἂν ἐκεῖθεν
ἦλθον εἰς τὴν Εὐρώπην· ἢ καὶ ἂν ἦλθον πρὸ τοῦ γ'.
αἰῶνος, ἢ τὸν ιδ'. Δὲν μᾶς διαφέρει νὰ ἐξετάσωμεν, ἂν
ὡς ἐκ τῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα φέρουν ἀκόμη, δηλ. τῆς
Κούπας, τοῦ Διναρίου, τοῦ Σπαθίου, καὶ τοῦ Μπαστο-
νίου, πρῶτοι οἱ Ἴσπανοὶ εἰσήξαν τὴν διαφορὰν ταύτην
εἰς τὴν Εὐρώπην, ἢ τὴν εἰσήξαν οἱ Γάλλοι, ἢ καὶ αὐτοὶ
οἱ Γερμανοὶ· καθὼς κρίνομεν περιττὸν νὰ παρατηρήσω-
μεν καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα φέρουν ἐνδύματα τὰ εἰς αὐτὰ
ἐξωγραφισμένα πρόσωπα, ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν σημερινῶν
Γαλλικῶν χαρτοπαίγνιων ἀνήκει εἰς τὴν τοῦ Καρόλου
Ζ', κλπ. Ὅλα τὰ τοιαῦτα εἶναι περιττὰ εἰς τὸ προ-
κείμενον θέμα μας.

Τὸ μόνον δὲ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνδιαφέρει νὰ

πραγματευθῶμεν, εἶναι, ὅτι ἡ ψώρα αὕτη τῶν χαρτοπαιγνίων εἶναι κοινὴ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ἀτέχνους καὶ ὀκνηροὺς· καθὼς καὶ εἰς τινὰς ὑπουργοὺς καὶ ὑπαλλήλους, οἱ ὅποιοι θεωροῦν ὡς ἀπλοῦν μέσον πορισμοῦ τὴν ὑπηρεσίαν των, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε κἂν φροντίζουν διὰ τῆς ἀδιακόπου ἐμβριθεῦς μελέτης των νὰ βελτιωθῶσι, καὶ διὰ τῆς βελτιώσεώς των νὰ προάξωσι τὴν ὑπηρεσίαν των· καὶ τὸ χειρότερον ἀκόμη, ὅτι χωρὶς συστολὴν καὶ ἐν καθαρᾷ μεσημβρίᾳ παίζονται τὰ χαρτῖα ταῦτα ἀπὸ τοὺς ὀκνηροὺς καὶ ἀτέχνους εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ καφενεῖα, — πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖται εἰς κἂν ἐν σχεδὸν μέρος τοῦ πολιτισμένου κόσμου, καὶ οἱ διοικηταὶ μας, ἢ μᾶλλον οἱ ἀστυνόμοι μας, οὔτε κἂν φροντίζουν περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὔτε συλλογίζονται ποτὲ ὅτι πολλοὶ, κατεξοδεύοντες τὸν καιρὸν των εἰς τὰ χαρτοπαίγνια τὴν ἡμέραν, ἔχουν ἄλλο ἐντιμον ἐπάγγελμα τὴν νυκτοκλοπὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ τὰ ἐξοδα τῆς διατροφῆς των πορίζονται, καὶ τὰ τῶν χαρτοπαιγνίων.

Ἄλλὰ πῶς ἐμπορεῖ, λ. χ., καὶ ὁ ἀστυνόμος τῶν Ἀθηνῶν νὰ ἀπαγορεύσῃ ἀγογγύστως τὰ χαρτοπαίγνια ταῦτα ἀπὸ τὰ δημόσια καφενεῖα, ὅταν ἀκοῆ, ὅτι εἰς τὴν δεῖνα οἰκίαν τοῦ δεῖνος ὑπουργοῦ, εἰς τὴν δεῖνα τοῦ συμβούλου, εἰς τὴν δεῖνα τοῦ ὑπαλλήλου, κάποτε δὲ καὶ εἰς τὴν δεῖνα τοῦ ἀγίου ἐπισκόπου, διάγουσιν ὀλοκλήρους τὰς νύκτας των οἱ κύριοι οὗτοι χαρτοπαίζοντες, καὶ γυμνόνοντες ὁ εἰς τὸν ἄλλον;

Ἄραγε οἱ ὑπουργοὶ, οἱ σύμβουλοι, οἱ ὑπάλληλοι, πρόσθετες καὶ οἱ ἱεράρχαι οὗτοι, δὲν ἔχουν ἄλλα καθήκοντα νὰ ἐκπληρώσουν εἰς καιρὸν τῆς νυκτός, καθήκοντα τὰ ὁποῖα τοὺς ἐπιβάλλει αὐτὴ ἡ ὑπηρεσία των; ἢ εἶναι δίκαιον νὰ ἀκριβοπληρώνονται διὰ νὰ χαρτοπαίζωσι, καὶ ἴδιον φιλοτίμου δημοσίου ὑπηρετίου νὰ μὴν ἐξοδεύῃ κἂν μέρος τῆς νυκτός του ἀναγινώσκων τὴν ἱστορίαν, διάφορα ἠθικὰ βιβλία, ἢ καὶ τὰ ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὰ χρέη του, καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ γίνεται καὶ πρὸς τὸ Κοινὸν, τὸ τρέφον αὐτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του, ὠφέλιμος;

Ἄς ρίψωμεν τὰ βλέμματά μας εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς τοιοῦτους χαρτοπαίχτας ἢ χαρτοφόρους, ὡς τοὺς ὀνομάζει ἡ συνήθεια· εἰς τὸ πρόσωπόν του τί βλέπομεν; — ἓνα ἄνθρωπον παραζαλισμένον, σύννον, καχεκτικόν, δύσκολον, περιμένοντα ἀνυπομόνως νὰ παρέλθῃ ἡ ἡμέρα· ἢ κυρία τοῦ ἀνθρώπου εὐχαρίστησις εἶναι νὰ νυκτώσῃ, νὰ ἔλθῃ ἡ προσδιωρισμένη ὥρα τῆς συνεντεύξεως μετὰ τοὺς φίλους του, διὰ νὰ ἐπαναλάβωσι τὸ ἐντιμον τοῦ χαρτοπαιγνίου ἔργον. Οὗτος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του εὐρισκόμενος, διάγει ὡς ἀναίσθητος, δὲν ἔχει ἀφοσίωσιν εἰς τὴν συμβίαν του, ἀλλ' οὔτε φίλτρον εἰς τὰ τέκνα του· ἀφ' ἐνὸς μέρους, τοῦ φαίνεται ὅτι ἡ γυνὴ του τὸν ἐνοχλεῖ, ὅτι τὰ τέκνα του τὸν πειράζουσιν· ἀφ' ἄλλου δὲ, οἱ ὑπηρεταί, αἱ ὑπηρετρίαι, τὰ ἐξοδα τῆς οἰκίας, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἐπιπλά, εἶναι εἰς αὐτὸν βᾶρος ἀνυπόφορον. Καθήμενος εἰς τὴν τράπεζαν, δὲν αἰσθάνεται τί τρώγει, ἢ τί πίνει· εἰς ἓνα λόγον, δὲν γεύεται

οὐδεμίαν ἡδονῆς· ὁ νοῦς του, ἡ καρδία του, ὅλος εἶναι ἀφοσιωμένος εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον· πολλάκις δὲ στερεῖ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου τὰ τέκνα του, διὰ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ ἐξοδα ἐκεῖνα πρὸς χάριν τοῦ χαρτοπαιγνίου· καὶ ἂν ἡ σύμβιός του ἐκφράσῃ λόγον ἢ παράπονον, τὴν ἀπαντᾷ μὲ ξυλοκοπήματα, καὶ μάλιστα ὅτε τὴν προτραίαν νύκτα ἤθελε χάσειν τὰ μαλλοκέφαλά του.

Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει τὸν νοῦν του χαμένον εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, ὅστις ποσῶς δὲν φροντίζει περὶ τῆς ἰδίας του συντηρήσεως, τῆς οἰκίας, τῆς συμβίας, τῶν τέκνων, κλπ., ἢ καὶ ὅστις ἀκόμη εἶναι ἀπλῶς ἀφοσιωμένος εἰς τὸ παιγνίδιον τοῦτο, ὁ τοιοῦτος, λέγομεν, εἶναι ἄξιος διὰ νὰ κατέχη καὶ δημόσιον θέσιν; εἶναι ἄνθρωπος καὶ μέλος τῆς κοινωνίας ἀβλαβὲς, ἢ ἐξ ἐναντίας περιττὸν ἄχθος ἀρούρης εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ καταφρόνησις εἰς τὴν ἀνθρωπότητα;

Γνωρίζομεν, ὅτι πολλοὶ θέλουν μᾶς κατηγορήσειν ὅχι μόνον διὰ τὴν μέλαιναν περιγραφὴν, τὴν ὁποίαν κάμνομεν εἰς τὰ χαρτοπαίγνια, ἀλλὰ καὶ διότι ἠθελήσαμεν νὰ κατακρίνωμεν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τῶν χαρτοπαικτῶν βίον· πλὴν ἡμεῖς δὲν θεωροῦμεν τὴν διαφθορὰν ταύτην περιοριζομένην εἰς μόνον τὸν ἰδιωτικὸν βίον· τὴν βλέπομεν ὅτι ἐξαπλοῦται καὶ εἰς τὸν δημόσιον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ μείνωμεν ἀδιάφοροι εἰς τὰ ἀποτελέσματά της· ἢ μήπως ὀλίγοι ἄνθρωποι διὰ τὰ χαρτοπαίγνια ἔγιναν κλέπται, ὀλίγοι ἔγιναν ἀπατεῶνες, ἢ καὶ ὀλίγοι ἔχασαν τὴν κατάστασίν των, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔγιναν καὶ αὐτόχειρες;

Τὰ χαρτοπαίγνια εἶναι πηγὴ πολλῶν κακῶν εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα βλέπομεν ὅλας σχεδὸν τὰς κυβερνήσεις ἀπαγορευούσας αὐτὰ· ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνέχονται, μόνον καὶ μόνον διότι καταντᾷ ἀδύνατος ἡ ἀπαγόρευσις των, καθ' ὅσον μάλιστα παίζονται εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τὰ ἄσυλα δηλαδὴ τῶν πολιτῶν, ὅπου ἡ ἐξουσία δὲν ἐμπορεῖ νὰ εἰσχωρήσῃ, εἰμὴ εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις.

Μόνη λοιπὸν ἡ ἠθικὴ ἀπαγόρευσις ἐμπορεῖ νὰ ἐσχύσῃ κατ' αὐτῶν· ὅθεν καὶ ἄλλο μέσον δὲν βλέπομεν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, παρά τὴν διὰ τοῦ τύπου στηλίτευσιν τῶν κυρίων χαρτοπαικτῶν. Ὅταν ὁ τύπος περιγράψῃ τοὺς χαρακτῆράς των, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ κυριευμένοι ἀπὸ τὸ πάθος τοῦτο θέλουν βλέπειν τὸν ἑαυτὸν των καὶ θέλουν τὸν ἀποστρέφουσθαι, καὶ ἐπομένως θέλουν προσπαθήσειν, ὅσον τὸ δυνατόν, νὰ ἀποσπασθῶσιν ἀπὸ μίαν τοιαύτην διαφθορὰν, ἣτις, μακρὰν τοῦ νὰ ἦναι μέσον διασκεδάσεως, ἀφανίζει καὶ τὴν περιουσίαν καὶ τὴν υἰεῖαν τῶν χαρτοπαικτῶν αὐτῶν.

Ἀπὸ τὰ δημόσια καφενεῖα ὅμως ἐλπίζομεν ὅτι αἱ ἀστυνομίαι τοῦ κράτους θέλουν τὰ ἐμποδίσειν, καὶ θέλουν προσέξειν εἰς τὸ νὰ ἐξαλείψωσι τὸ τοιοῦτον κακόν, ὡς μέσον τῆς ἀξιοκατακρίτου ὀκνηρίας καὶ τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς. — ΑΘΗΝΑ.

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ἄριθ. 12.

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ. ΜΕΡΟΣ Β΄.

Εκ τῶν γενομένων κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐνστάσεων ὑπάρχουσι τινες, τὰς ὁποίας καὶ οἱ ἀπλοῖ Χριστιανοὶ ἐμποροῦν ἀφ' ἑαυτῶν νὰ ἀναιρέσωσιν. Εἶναι δὲ πάλιν ἄλλαι, εἰς τὰς ὁποίας ἔδωκαν μὲν οἱ πολυμαθεῖς ἀποκρίσεις, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν Χριστιανῶν οὔτε νὰ νοήσωσιν αὐτὰς δύνανται ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες ἄλλαι, εἰς τὰς ὁποίας οὐδεὶς, ὅσον καὶ ἂν ἦναι πεπαιδευμένος, δὲν ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ πλήρη ἀπόκρισιν, κατὰ συνέπειαν τῶν ἀτελῶν τοῦ ἀνθρώπου γνώσεων εἰς τὸν παρόντα τοῦτον βίον. Διότι, σοφὸν καὶ πολυμαθῆ λέγοντές τινα, ἐννοοῦμεν ὅτι αὐτὸς εἶναι τοιοῦτος συγκριτικῶς πρὸς ἄλλους· καὶ ὁ πλεῖστα γινώσκων γνωρίζει ὀλιγώτατα παραβαλλόμενα μ' ὅσα ἀγνοεῖ καὶ ὁ σοφώτατος δὲν ἐμπορεῖ νὰ κατανοήσῃ ἅπαντα τοῦ Δημιουργοῦ τὰ ἔργα καὶ τὰ σχέδια. Τοῦτο δὲ μάλιστα πρέπει νὰ ἐνθυμώμεθα εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν, ἐπειδὴ ὁ Χριστιανισμὸς ἀτελῶς γινώσκειται. Τὸ εἰς ἡμᾶς ἀποκαλυφθὲν πρέπει νὰ ἦναι μέρος μόνον, καὶ ἴσως μικρὸν μόνον μέρος ὅλης τῆς ἀληθείας. Πολλὰ, περὶ ὧν κατὰ τὸ παρὸν ὀλίγον τι ἢ καὶ οὐδὲν γνωρίζομεν, ἔχουν ἢ ἐνδέχεται νὰ ἔχωσι στενὴν σχέσιν μὲ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Παραδείγματός χάριν, δὲν γνωρίζομεν παρά μικρότατον μέρος τοῦ σύμπαντος ὅλης τῆς ἱστορίας, παρελθούσης καὶ μελλούσης, τοῦ κόσμου τὸν ὁποῖον κατοικοῦμεν· καὶ τοῦ ὅλου τῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρξεως.

Ἡ γῆ δὲν εἶναι παρ' ἀσήμαντον μόριον συγκρινομένη μὲ τὸν ἥλιον, τοὺς πλανήτας, καὶ τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα. Πιθανὸν δὲ εἶναι ταῦτα πάντα κατοικοῦνται καὶ ἴσως τὸ φανερωθὲν εἰς ἡμᾶς Ευαγγέλιον εἶναι μικρὸν τι μέρος εὐμεγέθους τινὸς σχεδίου, ἀφορῶντος τοὺς κατοίκους πολυαρίθμων ἄλλων κόσμων.

Ἐπειτα, ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν πόσον χρόνον ὁ κόσμος ἡμῶν οὗτος ἔχει νὰ διαρκέσῃ. Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἴσως δὲν ὑπῆρξεν ἐτι τὸ ἐν πεμπτημόριον, ἢ τὸ ἐν πεντηκοστημόριον, ὅλου τοῦ καιροῦ τῆς· καὶ ἴσως δὲν παρήγαγεν ἐτι τὸ ἐν πεντηκοστημόριον τῶν ἀποτελεσμάτων, ὅσα εἶναι προωρισμένη νὰ παράξῃ.

Γνωρίζομεν δὲ ὅτι, ἐπειδὴ προτείνει τὴν ἐλπίδα ἀθανασίας ἐπέκεινα τοῦ τάφου, εἶναι συνδεδεμένη μὲ τοῦ ἀνθρώπου τὴν κατάστασιν οὐχὶ μόνον κατὰ τὸ ἐπὶ γῆς βραχὺ διάστημα, ἀλλὰ καὶ κατ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα.

Ὅθεν, ἐπειδὴ ὁ Χριστιανισμὸς, ἂν ἀληθεύῃ, πρέπει νὰ ἦναι σύστημα τόσο μερικῶς καὶ ἀτελῶς εἰς ἡμᾶς ἀποκεκαλυμμένον, καὶ τοσοῦτον συνδεδεμένον μὲ πράγματα, τῶν ὁποίων μικρὰν ἢ καὶ οὐδεμίαν γινώσκω ἐμπορεῖ νὰ ἔχῃ ὁ ἀνθρώπος, ἦτον ἐπόμενον νὰ εὐρίσκωνται εἰς αὐτὸν δυσκολίαι, τὰς ὁποίας καὶ οἱ σοφώτατοι τῶν ἀνθρώπων ἀδυνατοῦν νὰ ἐξηγήσωσιν. Ἄνθρωποι δὲ τῶντι σοφοὶ δὲν ἐκπλήττονται οὔτε ἀθυμοῦσι τοιαύτας

δυσκολίας ἀπαντῶντες, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων εἶναι προετοιμασμένοι νὰ περιμένωσιν αὐτάς.

Ἄς σαφηνίσωμεν τὰ εἰρημένα δι' ἐνὸς ἀπλοῦ παραδείγματος· ὑπόθετες γεωγραφικὸν πίνακα μεσογείου τινὸς χώρας, εἰς τὸν ὁποῖον βλέπονται ποταμοὶ χωρὶς πηγὴν ἢ ἐκβολὰς, καὶ ὁδοὶ μηδαμοῦ ἄγοντες. Ἄνθρωπος, ὁπωσοῦν εἰδήμων τῆς γεωγραφίας, ἐννοεῖ διαμίας, θεωρῶν τοιοῦτον πίνακα, ὅτι αἱ τῶν ποταμῶν πηγαὶ καὶ ἐκβολαὶ, καὶ αἱ πόλεις εἰς τὰς ὁποίας ἄγουν οἱ ὁδοὶ, εὐρίσκονται ἐπέκεινα τῶν ὁρίων τῆς ἐν τῷ πίνακι περιοχῆς, μολονότι ποῦ κεῖνται αὐτὸς ἴσως ἀγνοεῖ. Ἄλλος δὲ τις, πάντῃ ἄμοιρος γεωγραφικῶν γνώσεων, ἤθελεν ἴσως μεμφθῆναι τὸν πίνακα ὡς δεικνύοντα μέρος μόνον τῆς διευθύνσεως τῶν ποταμῶν καὶ ὁδῶν. Αὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς πᾶν ἄλλο, τοῦ ὁποίου βλέπομεν μόνον ἐν μέρος, ἐκτὸς ἂν ἐνθυμώμεθα ὅτι δὲν εἶναι εἰμὴ μέρος, καὶ λαμβάνωμεν εἰς τὸν λογαριασμὸν τὴν ἀτελεῖ αὐτοῦ θεωρίαν μας.

Ἄλλὰ μολονότι ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐμπορῇ πᾶς Χριστιανὸς ν' ἀπαντᾷ εἰς πᾶσαν ἐνστάσιν, ὅσον ὅμως αὐξάνουν αἱ γνώσεις αὐτοῦ καὶ ἡ ἐξίς τοῦ σκέπτεσθαι καὶ συλλογίζεσθαι περὶ τῶν τοιούτων, τόσο εὐκολώτερον θάλει εὐρίσκειν ἀπαντήσεις ἀποχρώσας εἰς πολλὰ, τὰ ὁποία κατὰ πρώτην προσβολὴν ἐφαίνοντο παραπολύ δύσλυτα. Ἐξαιρέτως δὲ, δυσκολίαι τινὲς εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, ὡς κατ' αὐτῆς ὑποτιθέμεναι, εὐρίσκονται ὑπὲρ αὐτῆς, μετὰ ὠριμωτέραν σκέψιν. Καὶ μὲν, εἰσέτι διαμένουν δυσκολίαι δυσεξηγήτοι· ἀλλ' ἀντὶ ν' ἀναιρῶσι τὴν πίστιν ἡμῶν, ἐπιβεβαιούσιν αὐτήν.

Λόγου χάριν· ἡ κακὴ ζωὴ πολλῶν Χριστιανῶν, οἵτινες ἐπαγγέλλονται ὅτι περιμένουν νὰ κριθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μ' ὅλον τοῦτο πράττουν ὅλα τὰ ἐναντία τῶν ὅσα ἐκεῖνος ἐδίδασκε καὶ ἐπραττεν, εἶναι μία ἐνστάσις συχνότατα ὑπὸ τῶν ἀπίστων προτεινομένη, καὶ μεγαλητέραν ἴσως ἐπίρροσιν ἔχουσα εἰς τὸ πνεῦμα τῶν οἰασθῆποτε ἄλλης. Ἰδοὺ, λέγουσι, θρησκεία, ἐπαγγελιομένη ὅτι σκοπὸν ἔχει τοῦ ἀνθρώπου τὴν μεταρρύθμισιν, καὶ ὅμως οἱ δεχόμενοι τὴν θρησκείαν ταύτην ζῶσιν ὡς νὰ μὴν ὑπῆρχεν ἄλλος κόσμος εἰμὴ ὁ παρῶν, καὶ παραδίδονται εἰς ὅλα τὰ χαμερπῆ καὶ πονηρὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀπαραλλάκτως καθὼς οἱ Ἑθνικοί. Ἐκτὸς δὲ τῶν ὅσοι οὔτε φροντίζουν οὔτε συλλογίζονται ποσῶς περὶ τῆς θρησκείας αὐτῶν, εὐρίσκομεν (λέγουσι) πολλοὺς, οἵτινες πολλὰ καὶ λαλοῦν καὶ συλλογίζονται περὶ αὐτῆς, μέγαν Χριστιανικὸν ζῆλον ἐπαγγελλόμενοι, καὶ μ' ὅλον τοῦτο τρέφουσι μῖσος κατὰ τῶν συναδελφῶν Χριστιανῶν, ὑποθάλλουσι τὸν φόβον, τὴν συκοφαντίαν, τὴν φιλονεικίαν, καὶ τὸν κατ' ἀλλήλων διωγμὸν, καὶ ταῦτα ἐν ᾧ καιρῷ ἐπαγγέλλονται ὅτι εἶναι πιστοὶ ὁπαδοὶ Ἐνός, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκεν αὐτοὺς ν' ἀγαπῶσι καὶ τοὺς ἐχθροὺς των, ν' ἀποδίδωσιν εὐλογίαν ἀντὶ κατάρτας, καὶ νὰ γνωρίζωνται ὡς μαθηταὶ αὐτοῦ διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης.

Βέβαια δὲ ὁ εἰλικρινὴς Χριστιανὸς λυπεῖται καὶ

ἀθυμεῖ ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ θρησκεία μας ἐπέφερε τόσον ὀλιγωτέραν βελτίωσιν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων παρ' ὅσῃ ἦτον εὐλογον νὰ ἐλπίζωμεν. Κατὰ βάθος δὲ ὀφείλει ἕκαστος ἡμῶν νὰ σκεφθῇ, πόσον διπλασίως ἔνοχος κατανατᾷ ὁ Χριστιανὸς, ὁ ζῶν εἰς τρόπον ὥστε νὰ κακολογῆται ἡ θρησκεία του, καὶ ὅστις οὕτω ὄχι μόνον ἐπανίσταται κατὰ τοῦ Κυρίου του, ἀλλὰ φέρει καὶ ἄλλους ν' ἀποβάλλωσιν αὐτόν. Ἄλλ' ὅταν ἡ κακὴ ζωὴ τσοῦτων Χριστιανῶν προτείνεται ὡς ἐνστασις κατὰ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ ἐρωτῶν, ἂν τοῦτο δὲν ἀποδεικνύῃ πόσον εἶναι ἀπίθανον ὅτι ἄνθρωπος ἐπενόησε τοιαύτην θρησκείαν. Ὑπόθεσις ὅτι οἱ ἀγροὶ τόπου τινός, ἐπιμελῶς ἀροτρευόμενοι καὶ βοτανιζόμενοι, σπείρονται μὲ σῖτον, καὶ ὁμῶς χόρτα καὶ ἀκάνθας ἐκφύουσι, τὰ ὅποια καὶ πνίγουν τὸν σῖτον, ἂν κατ' ἐπανάληψιν δὲν ἀφαιρεθῶσιν· εἰς τοιοῦτους ἀγροὺς ἐμπορεῖς νὰ πιστεύσῃς ὅτι ὁ σῖτος ἤθελε βλαστάνειν αὐτομάτως; ὄχι βέβαια· ἀλλ' ἤθελες συμπεράνειν ὅτι, ἂν ἡ γῆ ἀφίνετο ἀκαλλιέργητος, ἤθελε γεννήσειν χόρτα καὶ ἀκάνθας, οὐδόλως δὲ σῖτον. Ὡσαύτως, καὶ ὁπόταν βλέπῃ τις τὸν φυσικὸν χαρακτῆρα τῶν ἀνθρώπων τσοῦτον ἐναντίον εἰς τὸν καθαρὸν, καὶ γένναϊον, καὶ φιλάγαθον, καὶ συγχωρητικὸν χαρακτῆρα τοῦ Εὐαγγελίου, ὥστε καὶ μετὰ τὴν παραδοχὴν τούτου νὰ ἦναι ἡ ζωὴ τῶν ἀντίθετος εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν ἀρετὴν, δὲν ἐμπορεῖ βέβαια νὰ τὸ κρίνῃ πιθανόν ὅτι ὄν τοιοῦτον ὁποῖος ὁ ἄνθρωπος ἐπενόησε θρησκείαν τοιαύτην ὁποῖα ἡ Χριστιανικὴ.

Ἴδου καὶ ἄλλο παράδειγμα· προβάλλουσι τινες κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὅτι δὲν ἐξηπλώθη καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην. Ἐπαγγέλλεται ὅτι σκοπὸν ἔχει νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ βελτιώσῃ ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος· καὶ ὁμῶς, ἕσπερον ἀπὸ χιλίους ὀκτακοσίους χρόνους, μένει ἀκόμη μεγίστη μερὶς τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸν μὴ παραδεχθεῖσα. Ὅλα τῶντι τὰ πλέον πεπολιτισμένα ἔθνη πρεσβεύουσι τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἑκατομμύρια εἰσὶτι μὴ ἐπιστραφέντα τῆς θρησκείας δὲ ἡ πρόοδος μεταξύ τούτων φαίνεται βραδυτάτη. Τοῦτο ἐμπορεῖ μὲν νὰ φαίνεται παράδοξον καὶ δυσεξήγητον· ἀλλὰ τουλάχιστον δεικνύει ὅτι ἀνθρώπινα φιλῶς μέσα δὲν ἐθεμελίωσαν οὔτε διέδωκαν καταρχὰς τὸν Χριστιανισμόν. Ἐὰ ἔθνη ὅσα τῶρα πρεσβεύουν αὐτόν εἶναι πολὺ δυνατώτερα καὶ εἰδημονέστερα καὶ ἐμπειρότερα εἰς ὅλας τὰς βιωτικὰς τέχνας παρὰ τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἀνθρωπότητος· καὶ ὁμῶς, ἂν καὶ ἀποστέλλωσι πολλοὺς δραστηρίους καὶ ζηλωτὰς ἱεροδιδασκάλους, ἡ θρησκεία ὀλιγώτερον προοδεύει εἰς μίαν ἑκατονταετηρίδα παρ' ὅσον εἰς ὀλίγα ἔτη, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐκήρυξαν αὐτὴν ὀλίγοι τινὲς Ἰουδαῖοι χωρικοὶ καὶ ἀλιεῖς, ἅπαντας σχεδὸν τοὺς πλουσίους, καὶ δυνατοὺς, καὶ σοφοὺς ἐναντίους αὐτῶν ἔχοντες. Ὅθεν εὐλόγως ἐμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἶχον ἐκεῖνοι πλεονέκτημά τι, τοῦ ὁποῖου ἡμεῖς στερούμεθα· τοῦτο δὲ ἦτον αἱ θαυματουργικαὶ δυνάμεις.

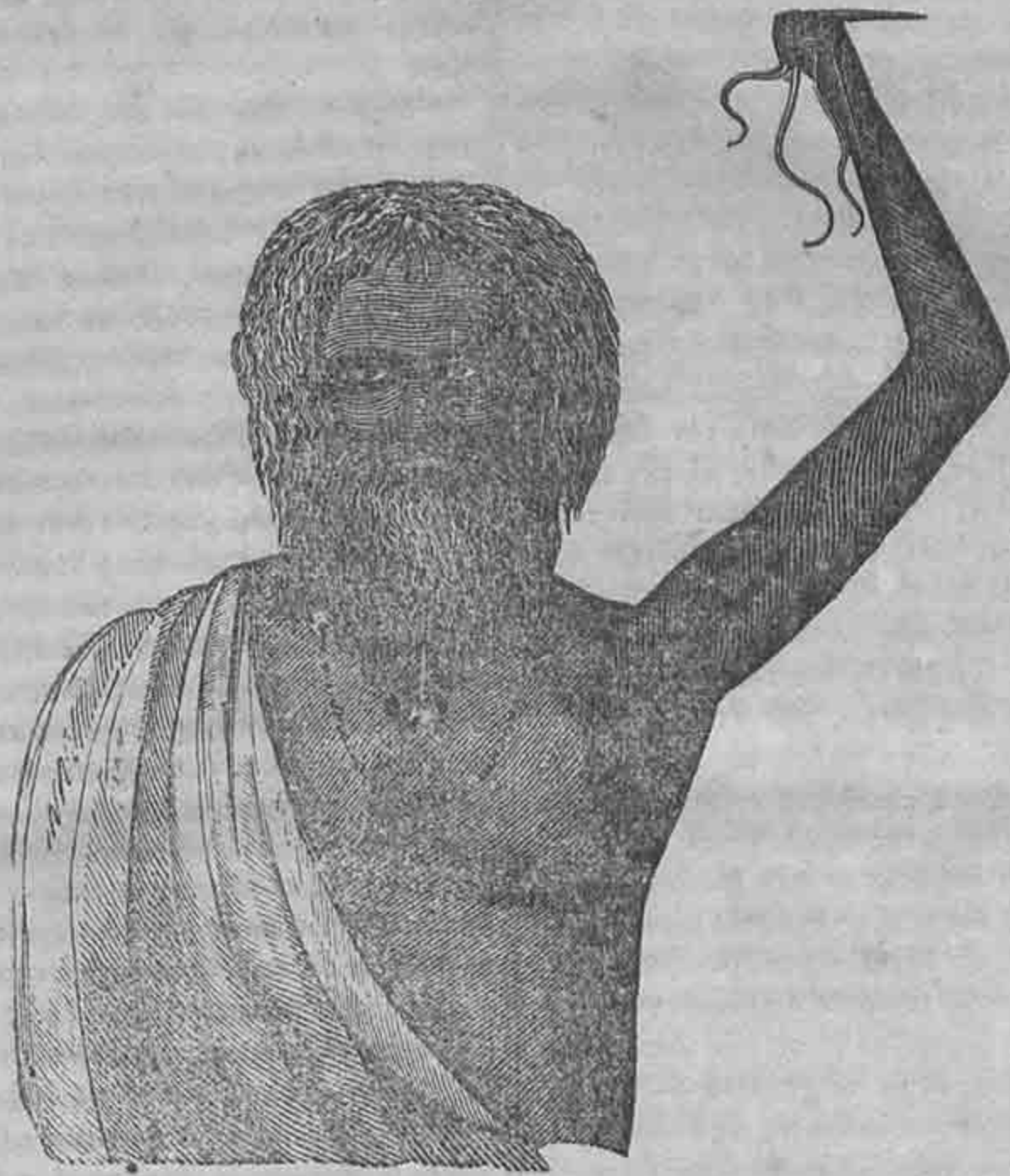
Προτείνεται δὲ καὶ ἄλλη τις ἀντιλογία, ὅτι αἱ ἱεραὶ μας βίβλοι δὲν δίδουσι πλήρη τινὰ καὶ σαφῆ ἀποκάλυψιν διαφόρων ἀξιολόγων καὶ περιέργων πραγμάτων· λόγου χάριν, βραχύτατα ἱστοροῦσι περὶ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας, περὶ τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, περὶ τῶν ἀγγέλων, καὶ, τὸ κυριώτερον, δὲν εὐρίσκομεν εἰς αὐτὰς πλήρη καὶ ἰδιαιτέραν τινὰ περιγραφὴν τῆς μελλούσης καταστάσεως, καὶ τοῦ βίου τὸν ὁποῖον διάγουσιν ἐν οὐρανοῖς οἱ μακάριοι. Ταῦτα πάντῃ, καὶ μάλιστα τὸ τελευταῖον, εἶναι περίεργοι καὶ ἀξιόλογοι ὑποθέσεις· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος δὲν φθάνει ποτὲ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν τοιούτων, φαίνεται εἰς πολλοὺς παραδοξότατον πῶς βίβλοι, θεῖαν ἀποκάλυψιν ἐπαγγελλόμεναι ὅτι περιέχουν, νὰ ὁμιλῶσι μὲ τσοαύτην συντομίαν, καὶ ν' ἀφίνωσιν ἀθεράπευτον τοιαύτην φυσικὴν περιέργειαν.

Εὐκόλως δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ τὴν δυσκολίαν ταύτην λέγων, ὅτι εἰς ἀποκάλυψιν μὲν ἐκ Θεοῦ ἐρχομένην ἦτο φυσικώτατον νὰ ἐλλείπῃ πᾶν τὸ πρὸς εὐχαρίστησιν ἀπλῶς τῆς περιεργείας· εἰς πλαστὴν δ' ἀποκάλυψιν, ὑπ' ἀνθρώπων ἐπινοηθεῖσαν, τούναντίον ἤθελεν εὐρεθῆν. Ὁ πλάνος ἤθελε μ' ὅλην τὴν λεκτικὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ μὲ περισσὴν λεπτομέρειαν περιγράψῃ τὰ τῆς μελλούσης καταστάσεως, καὶ τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ πονηρῶν ἀγγέλων, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ὅσα θεραπεύουσι τοῦ ἀνθρώπου τὴν περιέργειαν. Ὁ δ' ἐνθουσιαστής, ὁ ἐκλαμβάνων ὡς θείας ἀποκαλύψεις τὰ ὄνειρα καὶ τὰς φαντασίας του, ἤθελε μᾶς φλυαρήσειν πάμπολλα περὶ τοῦ ἀοράτου κόσμου, ἐπειδὴ περὶ τούτων μάλιστα παραλογοῦν αἱ ἀσθενημέναι φαντασίαι.

Ὅθεν, καὶ ἂν δὲν ἐμπορῆς νὰ ἐννοήσῃς διατί αἱ θεῖαι Ἰγραφαὶ νὰ ἦναι κατὰ τοῦτο ὁποῖαι εἶναι, ἐμπορεῖς τουλάχιστον νὰ πληροφορηθῆς ὅτι δὲν ἤθελον εἶσθαι τοιαῦται, ἂν εἶχον προέλθειν ἐξ ἀνθρώπων. Εἰς τοῦτο, καθὼς καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ, εἶναι τὸ ἀνάπαλιν τοῦ ὅτι ἠδύνατό τις νὰ ἐλπίσῃ ἀπὸ πλάνους ἢ ἐνθουσιαστὰς.

Οἱ πλείοτεροι ἐκ τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας διεπραγματεύοντο προσωπικῶς μετὰ τοῦ ὑποκόμητος Γουρὲννου, μηδέποτε ζητοῦντες ἐγγύησιν. Καὶ αἱ πλέον φιλύποπτοι δημοκραταὶ ἔδιδον ἐντελῆ πίστιν εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ. Μίαν τῶν ἡμερῶν, εἰς τὴν Σουαβίαν εὐρισκόμενος, ἐπλησίασε μὲ τὸ στράτευμά του εἰς τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας, διὰ νὰ καθυποβάλλῃ εἰς φόρον γαίας τινὰς τοῦ οἴκου τῆς Αὐστρίας· οἱ Ἐλβετοὶ, οἵτινες εἶχον δίκαιον νὰ φοβῶνται μὴν εἰσελθῇ αἰφνιδίως εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ διαβῇ ἐκεῖθεν εἰς τὴν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἔστειλαν ἐπιτροπὴν νὰ τὸν εἴπῃ ὅτι τσοαύτην πεποιθήσιν εἶχον εἰς τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ πίστιν, ὥστε δὲν ἤθελον κάμειν οὐδεμίαν στρατολογίαν, ἂν μόνον τοὺς ἐβεβαίονεν ὅτι δὲν ἤθελε περάσειν ἀπὸ τὴν χώραν τῶν· ὅτι ὡς πρὸς ἄλλους ἤθελον μεταχειρισθῆν τὰς μεγαλητέρας προφυλάξεις, ἀλλ' ὡς πρὸς αὐτόν ἤθελον εὐχαριστηθῆν μὲ μόνον τὸν λόγον του.

ΣΑΝΥΑΣΗΣ.

सन्नासी

ΣΑΝΥΑΣΑΙ λέγονται εἰς τὰς Ἰνδίας ἐθελόθρησκοὶ τινες ἐπαῖται, οἱ τὸν τέταρτον καὶ ἀνώτατον βαθμὸν τῶν Βραχμάνων συγκροτοῦντες. Ἡ προτεταγμένη εἶναι εἰκὼν ἀληθινῆ, ἀκριβὲς ὁμοίωμα τοῦ ὑποκειμένου τὸ ὁποῖον παριστάνει, ὑπὸ ἱεροδιδασκάλου τινὸς εἰς τὴν Ἀγγλίαν πεμφθεῖσα μετὰ τῆς ἀκολούθου ἐπιστολῆς:—

Μίαν ἐσπέραν, πρὸ ὀλίγου καιροῦ, ἐνῶ περιεπάτουν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Γάγγου μετὰ τινος συναδελφοῦ μου, ἀπηντήσαμεν ἐθελόθρησκον ἐπαίτην, τὸν ὁποῖον ἀριστα εἰκονίζει τὸ μετὰ τῆς παρούσης ἐπιστολῆς ὁμοίωμα. Ἐπὶ λοφιδίου ἰστάμενος κατέναντι τοῦ ποταμοῦ, καὶ περὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας λαλῶν πρὸς τοὺς ἐκεῖ συνηγμένους, εἶδα καὶ αὐτὸν ἀφνης μεταξύ τῶν ἀκροατῶν μου. Ἐκθέτων δὲ τὰ τῆς εἰδωλολατρίας ἀτοπα, εἶδεξα τὸν ἀσκητὴν ἢ ἐπαίτην τοῦτον ὡς παράδειγμα. Εἰς ἢ δύο ὠμίλησαν πρὸς ἔπαινον τῆς σκληραγωγίας του, καὶ δῆλον ὅτι μεγάλως τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ὑπελήπτοντο. Διὰ τὴν πληροφορήσω δ' αὐτοὺς περὶ τῆς ἀτοπίας καὶ μωρίας τοῦ καθιστάνειν ἄχρηστον ἐν οἰονδήποτε μέλος τοῦ σώματος, ἀνέφερα τὴν πασίγνωστον

Σανσκριτικὴν παροιμίαν, 'Οὐδὲν ὁ Θεὸς φθείρει' ἥτις, μολονότι κατὰ τὴν ὀρθοδοξίαν τῶν Ἰνδῶν ἔχει ἄλλο νόημα παρὰ τὸ ὑπ' ἐμοῦ δοθέν, μ' ἐβοήθησε μ' ὅλον τοῦτο νὰ δεῖξω ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἄχρηστον τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα καταστήσας, ἐπραξε πολὺ μᾶλλον καὶ παρ' ὅσον ὁ Θεὸς αὐτός· ἐπομένως δὲ οὐχὶ μόνον ἀρετὴ δὲν ἐλογίζετο ἢ τοιαύτη πράξις, ἀλλὰ καὶ τούναντίον, μεγάλη ἁμαρτία κατὰ τοῦ Θεοῦ. Μετὰ πολλῆς προσοχῆς μὲ ἠκροάζετο τὸ πλῆθος· ἐνῶ δ' ἐγὼ ἐλάλου, ὁ συναδελφός μου ἰχνογράφησε τὸν ἐθελόθρησκον, καὶ μετὰ τὴν εἰς οἶκον ἐπιστροφὴν μ' ἔδωκε τὴν ἰχνογραφίαν ταύτην, ἥτις τόσον μᾶλλον εἶναι ἀξιοπεριεργός, καθ' ὅσον ἀκριβῶς τὸν ἄνθρωπον παριστάνει. Ἐρωτηθεὶς ὁ Σαννάσης ἐπὶ τίνι λόγῳ ἐκράτει τὸν βραχίονα ὑψωμένον, Μὲ σκοπὸν, ἀπεκρίθη, ν' ἀποκτήσω θρησκευτικὴν ἀξιοσύνην, καὶ μᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι δώδεκα ἔτη εἶχε διατηρήσειν αὐτὸν εἰς τὴν ὄρθιον αὐτὴν θέσιν.

'Δύσκολον ἦθελεν εἰσθαι, φίλε, διὰ λόγων νὰ σὲ μεταδώσω ὀρθὴν ἰδέαν τοῦ καταπληκτικοῦ καὶ φρικώδους ἀποτελέσματος, τὸ ὁποῖον ἐπιφέρει τοιούτου παρα-

δόξου ὑποκειμένου θέα. Ὁ βραχίον, ἀνυψωμένος τοσούτον μακρὸν χρόνον διάστημα, ἐπὶ τέλους καθίσταται διόλου ἀμετάτρεπτος· ἐνῶ δ' αὐτὸς συστέλλεται καὶ ἐλαττοῦται, οἱ ὀνυχες ὑπερμακρύνονται, καὶ καταντῶσιν ὡς οἱ ἀρπακτικοῦ ὀρνέου. Τοῦ μήκους τῶν ὀνύχων θέλει σὲ δώσειν ὀρθὴν ἰδέαν τὸ σχεδίασμα, καθότι μετ' ἀκριβείας διετηρήθησαν αἱ τῆς μορφῆς ἀναλογίαι.

Ὅποιοσδήποτε καὶ ἂν ἦτο καταρχὰς ὁ τῆς αἰρέσεως ταύτης χαρακτήρ, τὴν σήμερον βέβαια οἱ Σανυάσαι διάγουν ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἄσωτον καὶ διεφθαρμένον βίον. Πᾶν κοσμικὸν ἔργον ἐγκαταλείψαντες, ζοῦν ὄλως διόλου ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν ὁποίαν πᾶμπολλοὶ γενναίως τοὺς χορηγοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν δεισιδαίμονος πρὸς αὐτοὺς σεβασμοῦ, ὡς ταχέως μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ἐξομοιούμενοι. Περιπλανῶνται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ῥυπαρώτατοι, μόλις ἐν ῥάκος φοροῦντες σκέπασμα τῆς γυμνότητος αὐτῶν, ὅχι ὅτι δὲν ἐμποροῦν νὰ προμηθευθῶσι τὰ τοῦ σώματος χρειώδη ἐνδύματα, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξωσι τάχα ὅτι δὲν ὑπόκεινται πλέον εἰς τὴν ἐπιρροὴν ἐξωτερικῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι παρήτησαν τὸν κόσμον, καὶ ὄλως καθυπέβαλον τὰ πάθη. Ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁμῶς, ἀπὸ τὰ φαινόμενα κρίνων τις, λαμβάνει κακίστην ἰδέαν περὶ τῆς ἀγνείας των, καὶ ἐμποροῦμεν νὰ εἰπωμεν ὅτι παρήτησαν πᾶν ὀρθὸν αἰσθημα τοῦ πρέποντος καὶ τοῦ κοσμίου. Γενικῶς φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν δέρμα τίγριδος, ἐφ' οὗ καθίζουσιν ὅταν ἦναι χρεῖα· ἴσως δὲ καὶ σκοπεύουν μὲ τοῦτο νὰ δεικνύωσιν ὅτι ἀνήκουν εἰς τὸ ἐν ἐρήμοις διατρίβον γένος τῶν Σανυασῶν.

Ἄλλος τις συγγραφεὺς λέγει τὰ ἐπόμενα:—Ὁ βαθμὸς Σανυάσου, ὁ τέταρτος καὶ ἀνώτατος εἰς ὃν Βραχμῶν δύναται ποτε νὰ φθάσῃ, τόσον εἶναι ὑψηλὸς ὥστε περισσοτέραν ἀγιότητα μεταδίδει ἐν διαστήματι μιᾶς μόνης γενεᾶς παρ' ὅσην οἰαδήποτε ἄλλη τοῦ βίου κατάστασις ἐν διαστήματι μυρίων. Προσθέτουσι δὲ ὅτι, εὐθύς ἀφοῦ ἀποθάνῃ Σανυάσης, μεταβαίνει πάραυτα εἰς τὸν κόσμον τοῦ Βραχμᾶ ἢ τὸν τοῦ Βισνοῦ, καὶ ἀπαλλάσσεται διαπαντός τῆς ποινῆς τῶν μετεμψυχώσεων. Ὁ Σανυάσης ὀφείλει ἐξάπαντος νὰ παραιτήσῃ τὴν γυναῖκά του, καὶ ν' ἀπαρνηθῇ τὰς οἰκιακὰς ὄλας καὶ κοινωνικὰς σχέσεις. Κατὰ προῖαν, ἀφοῦ λουσθῇ, πρέπει νὰ τρίβῃ ὄλον τὸ σῶμά του μὲ στάκτην, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ὄλως ἀπληρήθη τὸν καλλωπισμὸν τοῦ σώματος καὶ τὰς ἡδονὰς τοῦ κόσμου. Εἰς μονοφάγιον χρεωστῆ νὰ περιορίζεται καθ' ἡμέραν. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ λείψῃ ὄλως διόλου ἀπὸ τὴν χρῆσιν τοῦ Βετέλ, τὸ ὁποῖον εἶναι φύλλον δριμύ τὴν γεῦσιν, παραπολύ μασώμενον ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, καὶ δυσκολώτατα παραιτούμενον ὑπὸ τῶν ὅσοι αὐτὸ ἤδη ἐσυνείθισαν. Τὰ ὑποθήματά του πρέπει νὰ ἦναι ξύλινα κρούπαλα. Πρέπει νὰ ἔχῃ ἐρημιτῆριον ἐπὶ τῶν ὀχθῶν ποταμοῦ τινὸς ἢ λίμνης. Πρέπει νὰ ζῇ μόνον ἀπὸ ἐλεημοσύνην, ἐμπορεῖ δὲ νὰ τὴν ἀπαιτῇ δικαιοματικῶς. Ἡ μελέτη πρέπει νὰ συνιστᾷ τὸ μόνον αὐτοῦ ἐνασχόλημα. Τῆς γυμνάσεως δὲ ταύτης καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς ἔδωκε

τὴν ἀκόλουθον περιγραφὴν εἰς τὸν Ἀββᾶν Dubois Ἰνδός τις, ὁ ὁποῖος ἐσπούδασέ ποτε ὑπὸ ἐξοχὸν Σανυάσῃ μὲ σκοπὸν νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν θεωρητικὸν βίον.

Ἡμῖν, εἶπε, νεόφυτος ὑπὸ περιβόητον Σανυάσῃ, ὅστις εἶχε καταστήσειν ἐρημιτῆριον εἰς μεμακρυσμένον τόπον. Μέγα μέρος τῆς νυκτὸς ἀφιέρωνα εἰς ἀγρυπνίαν, καὶ προσπαθῶν νὰ ἐξορίσω ἀπὸ τὸν νοῦν μου πάντα λογισμὸν οἰονδήποτε. Συμφώνως μὲ τὰς καθ' ἑκάστην ἐπαναλαμβανόμενας ὑπὸ τοῦ Σανυάσου διδασκαλίας, ἠγωνιζόμενῃ παντὶ σθένει νὰ κρατῶ τὴν ἀναπνοὴν μου ὅσον μὲ ἦτο δυνατόν νὰ ὑποφέρω. Ἐπέμενον δὲ εἰς τοῦτο, ἕωσοῦ σχεδὸν ἐλειποδύμουν. Τοιοῦτοι βίαιοι ἀγῶνες ἐπέφερον τὴν πλέον ἀφθονον διαπνοὴν πανταχόθεν τοῦ σώματός μου. Ἐπὶ τέλους, μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐνῶ κατὰ τὸ σύνηδες ἐγυμναζόμενῃ, ἐφαντάσθη ὅτι εἶδον ἐνώπιόν μου τὴν πανσέληνον, φεγγωδεστάτην, ἀλλὰ τρέμουσαν. Ἄλλοτε, μ' ἐπῆλθεν ἡ φαντασία ὅτι ἐν πλήρει μεσημβρία κατεβυθίσθη εἰς παχύτατον σκότος. Ὁ πνευματικὸς ὁδηγός μου, ὅστις πολλάκις μὲ εἶχε προσιπεῖν ὅτι διὰ τῆς μετανοίας καὶ σκέψεως ἔμελλε νὰ ἴδω πράγματα θαυμαστά καὶ παράδοξα, ὑπερχάρη μαθὼν τὴν πνευματικὴν μου ταύτην πρόοδον. Μ' ἔταξε τότε ἄθλα νέα ἐπίσης δυσκατόρθωτα· καὶ μὲ εἶπεν ὅτι ὁ καιρὸς δὲν ἀπείχε πολὺ, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ ἴδω καὶ ἄλλα τῆς μετανοίας μου ἀποτελέσματα ἐτι μᾶλλον ἐκπληκτικά. Βαρυθδεῖς, ἐπὶ τέλους, τὰς ὀχληρὰς ταύτας μωρίας, ἐγκατέλιπον αὐτάς, φοβηθεῖς μὴ σαλεύσωσι τὸν νοῦν μου ὄλως διόλου· καὶ πάλιν κατέφυγον εἰς τὸν πρότερον ἐργατικὸν βίον μου.

Οἱ ἐθελόθρησκοι ἐπαῖται εἰς τὴν Ἰνδοστάν, παρατηρεῖ συγγραφεὺς Ἀγγλος, ἀπαρνοῦνται τὸν κόσμον διὰ τινὰ περιφρόνησιν ἢ ἀποτυχίαν, ἢ διότι ὀκνηροὶ ὄντες προκρίνουν νὰ ζητῶσι παρὰ νὰ ἐργάζωνται. Ἐρωτήσας πεπαιδευμένον τινὰ Βραχμᾶνα, ἐὰν δὲν ἐγνώριζέ τινος ἀπὸ θρησκευτικὰ ψιλῶς αἰτία τὸν κόσμον ἀπαρνηθέντας, καὶ γενομένους ἐπαίτας, ἔειπεν, 'Δὲν γνωρίζω,' εἶπεν, 'οὔτε ἓνα.'

ΕΠΙΣ ΙΣΠΑΝΟΥ ΚΑΙ ΙΝΔΟΥ.

ΙΣΠΑΝΟΣ τις ὁδοιπόρος ἀπήντησεν Ἰνδὸν εἰς τὸ μέσον τῆς ἐρήμου. Ἀμφότεροι ἦσαν ἔφιπποι. Ὁ Ἰσπανὸς, τοῦ ὁποῖου τὸ ζῶον ὀλίγον ἤξιζεν, ἐπρότεινεν εἰς τὸν Ἰνδὸν, ὅστις εἶχε νέον καὶ δυνατόν ἵππον, νὰ κάμωσιν ἀλλαγὴν· οὗτος φυσικῶς τῷ λόγῳ ἀπεποιήθη. Ὁ Ἰσπανὸς ζητεῖ ἀφορμὴν ἐριδος, καὶ τέλος συμπλέκονται· ἀλλ' ὁ Ἰσπανὸς, ἐνοπλος ὢν, δὲν ἤργησε νὰ κυριεύσῃ τὸν ποθούμενον ἵππον, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Ὁ Ἰνδὸς συνοδεύει αὐτὸν μέχρι τῆς προσεχοῦς πόλεως, καὶ πάραυτα κάμνει ἀγωγὴν εἰς τὸ δικαστήριον. Ὁ Ἰσπανὸς ἀναγκάζεται νὰ ἐμφανισθῇ, καὶ νὰ φέρῃ τὸν ἵππον· κατηγορεῖ δὲ ὡς κλέπτην τὸν Ἰνδὸν, διαβεβαιούμενος ὅτι ὁ ἵππος ἀγῆ-

κεν εἰς ἑαυτὸν, καὶ ὅτι ὁ Ἰνδὸς τοῦ τὸν εἶχε κλέψειν, νεώτατον ἀκόμη.

Ἐπειδὴ κάμμι' ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου δὲν ὑπῆρχεν, ὁ κριτὴς, μὴ δυνάμενος ν' ἀποφασίσῃ, ἐμελλε ν' ἀποπέμψῃ τοὺς κρινόμενους· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ἰνδὸς ἐξεφώνησεν, 'Ὁ ἵππος εἶναι ἰδικός μου, καὶ τὸ ἀποδεικνύω.' Ἐκβάλλει ἀμέσως τὸ ἐπανωφόρεμά του, καλύπτει μ' αὐτὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου, καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὸν δικαστὴν, 'Ἐπειδὴ,' λέγει, 'οὗτος ὁ ἄνθρωπος διαβεβαίουται ὅτι αὐτὸς ἀνέθρεψε τὸν ἵππον, προστάξετέ τον νὰ εἴπῃ ποῖος ἐκ τῶν δύο τοῦ ὀφθαλμῶν εἶναι βεβλαμμένος.' Ὁ Ἰσπανός, μὴ θέλων νὰ δεῖξῃ κἀνένα δισταγμὸν, ἀποκρίνεται πάραυτα, 'Ὁ δεξιός!' Τότε ὁ Ἰνδὸς ἐξεσκέπασε τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου, καὶ, 'Δὲν εἶναι ποσῶς βεβλαμμένος,' εἶπεν, 'οὔτε εἰς τὸ δεξιὸν, οὔτε εἰς τὸ ἀριστερὸν ὄμμα.' Πληροφορηθεὶς ὁ κριτὴς ἀπὸ τόσον εὐφυῆ καὶ τόσον ἰσχυρὰν ἀπόδειξιν, ἐφήφισεν ἀνευ ἀργοπορίας νὰ δοθῇ ὁ ἵππος εἰς αὐτόν.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΑΣ. Η ΤΕΧΕΡΑΝ.

Ἡ ΣΗΜΕΡΙΝΗ μητρόπολις τοῦ Πέρσου κυριάρχου διαίρεται εἰς χωριστὰ τμήματα, ἐξ ὧν ἕκαστον ἔχει τὸ ἰδιαιτέρον αὐτοῦ ὄνομα, ὡς καὶ εἰς τὰς Τουρκικὰς πόλεις συνειθίζεται. Ἐκτὸς τούτων, ὑπάρχει μεμονωμένος τις περίβολος, καλούμενος ἡ Κιβωτός, ἥτοι ἀκρόπολις, περιέχων τὰ ἀνακτόρια, διάφορα τζαμιά, τοὺς στρατῶνας, καὶ τὰς οἰκίας τῶν κυριωτέρων περὶ τὴν αὐλὴν ὑπαλλήλων. Ἡ Κιβωτός εἶναι ὀπωσοῦν καθαριωτέρα τῶν ἐπιλοίπων μερῶν τῆς Τεχεράν· περικυκλοῦται δ' ὑπὸ τείχους, ὀλίγα κανόνια ἔχοντος, καὶ φθλακες σταθμεύουσι πάντοτε εἰς τὰς πύλας αὐτῆς, κτίνες κλείονται τὴν νύκτα, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας εἰς οὐδένα συγχωρεῖται ἡ εἰσοδος, ἐκτὸς ἂν κρατῆ ἔγγραφον ἄδειαν παρὰ τῆς ἰστυνομίας. Αἱ ὁδοὶ τόσον εἶναι ῥυπαραὶ καὶ τόσον πλήρεις ἀπὸ τρύπας καὶ βόθρους, ὥστε χωρὶς φανάριον οὐδεὶς χρήσιμος ἐξέρχεται ποτε τὴν νύκτα. Ἀπὸ κλέπτας ὁμοῦ δὲν ὑπάρχει φόβος· καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν Τεχεράν διατριβῆς μου, ποτὲ, καθ' ὅσον γνωρίζω, δὲν συνέβη νυκτερινὴ ληστεία.

Αἱ ὁδοὶ βρῶνσι τὴν ἡμέραν ἀπὸ φωμοζήτας, πανταχόθεν τῆς Ἀσίας ἐρχομένους· κάμμιαν πρωτεύουσαν δὲν γνωρίζω τόσον πλημμυροῦσαν ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ὀκνηρίας καὶ ἐνδεΐας, ἢ ὅπου ἀμφότεραι παρίστανται τόσον ῥυπαραὶ καὶ ἀηδεῖς. Τοῦτο δὲ προέρχεται τόσον ἐκ τῆς τῶν κρατούντων ἀσυμπαθείας ἢ ἀμελείας πρὸς τοὺς γέροντας καὶ ἐνδεεῖς, ὅσον ἐκ τῆς ἀργίας τοῦ πλείστου μέρους τῶν κατοίκων. Πῶς τῶνόντι νὰ εὐρίσκωσιν ἐνασχόλημα εἰς χώραν, ὅπου ἀκόμη καὶ ἡ γεωργία δὲν ἔξαρχεῖ πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀγροτικῆς πλήθους; Εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπάρχει παντὸς εἶδους ἐργασία διὰ τὰς κατωτέρας τάξεις· ὡς τὸ κτίζειν δη-

μοσίους οἰκοδομὰς καὶ ἰδιωτῶν κατοικίας, τὸ κατασκευάζειν καὶ ἐπισκευάζειν δρόμους, τὸ ἐξορύττειν ἢ καθαρίζειν διώρυγας, στρώνειν σιδηροδρόμους, δουλεύειν εἰς παντοειδῆ ἐργαστάσια, κλπ. ὅλα ὁμοῦ τὰ τοῦ πορισμοῦ ταῦτα μέσα σχεδὸν ἀγνοοῦνται εἰς τὴν Περσίαν. Πρόσθετες εἰς τὸ δεινὸν τοῦτο τὴν ἀκαρπίαν, τὴν ἄλλειψιν πλωῶν ποταμῶν, τὸ δύσκολον τῆς συγκοινωνίας, καὶ τὴν ὠραιότητα τοῦ κλίματος, ἧτις σχεδὸν ἀποτρέπει τοῦ ἐργάζεσθαι. Τὴν κακὴν δὲ ταύτην τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἐπιβαρύνει τὸ ἄθλιον πολίτευμα τῆς Περσίας· πᾶσα εὐδαιμονία πηγὴ ἀποκλειστικῶς κατέχεται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων κατὰ τὸν βαθμὸν ἢ τὴν τύχην· ἢ τῶν ἀδυνάτων ἰδιοκτησία ἀφίνεται εἰς τὸ ἔλεος τῶν ἰσχυρῶν, πᾶς ἐπαρχὸς διαθέτει μόνος καὶ ἀυθαιρέτως τὴν περιουσίαν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ οὐδεὶς καλεῖται ποτε νὰ δώσῃ λόγον τῶν ἐπισήμων αὐτοῦ πράξεων. Πᾶσα ἐπαρχία πραγματικῶς ἐνοικιάζεται εἰς τὸν διοικητὴν (ὡς ἐγένετο καὶ πρὸ μικροῦ εἰς τὴν Τουρκίαν) καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ πληρώσῃ τὸ ἐνοίκιον, φορολογεῖ καὶ ἀρπάζει τὰ πρὸς τοῦτο χρήματα μὲ τυραννικὴν ἀπονίαν, μῆτε ζῶν μῆτε ἰδιοκτησίαν σεβόμενος, ἐκλέγων δὲ τοὺς ἀπροστατεῦτους ὡς ἀρμοδιώτερα τῆς ἀδικίας αὐτοῦ θύματα. Ἐντεῦθεν κατήντησαν οἱ ἐπαῖται τὸ αἶσχος τῆς Περσίας· βέβαια οὔτε δυσεξήγητος οὔτε ἀμφίβολος εἶναι ἡ γέννησις αὐτῶν.

Τὰ Βεζεστένια τῆς Τεχεράν ὀλίγον διαφέρουν ἀπὸ τὰ τῆς Τουρκίας· εἶναι, δηλαδή, μακρὰ, κεκαλυμμένα διόδοι, ἀνωθεν φωτιζόμενα. Καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ ἐνδοτέρου ὑπάρχουν σειραὶ ἐργαστηρίων, ὅπου πραγματευταὶ ἢ χειροτέχναι ἀσκοῦν ἕκαστος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τέχνην· ὁ μὲν κάμνει πέταλα ἵππων, ὁ δὲ ἀκονίζει μαχαίρας, ἄλλος ἐπιρράπτει ὑποδήματα, τέταρτός τις κόπτει καπνοσύριγγας ἀπὸ μακρὰ καλάμια, πέμπτος τις φουρνίζει ἄρτους, καὶ ἄλλος μαγειρεύει τὸ πολυζήτητον πιλάβι. Τὰ Βεζεστένια εἶναι καὶ ἀγοραὶ καὶ ἐργαστάσια· πρῶτος δὲ τῶν εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο χειροτεχνῶν εἶναι ὁ ἀρχιμάγειρος. Ἐνταῦθα λείπει ἐξ ὀλοκλήρου πᾶσα Εὐρωπαϊκὴ εὐαισθησία· διότι, ὁπόταν ὁ Μωαμεθανὸς πεινάσῃ, ἢ ὀρεξῆς αὐτοῦ δὲν πάσχει ἐλάττωσιν, καὶ ἂν ἐκ δεξιῶν ἤθελε κάθησθαι προσκυνητῆς ξυριζόμενος, ἢ νεκρῶδης ἀσθενῆς ἐξ ἀριστερῶν του, ἀνακούφισιν ἐκ φλεβοτομίας περιμένων. Εἰς τὰ Βεζεστένια προσέτι καταφεύγουν οἱ ὀκνηροὶ καὶ οἱ περίεργοι, ὡς καὶ ὁ δεσπότης ὁ δοῦλον χρειαζόμενος, καὶ ὁ δοῦλος ὁ δεσπότην ζητῶν. Οἱ Πέρσαι ὑπεραγαποῦν νὰ λέγωσι παραμύθια· ἐδῶ δ' ἐμπορεῖ τις ν' ἀκούσῃ τὰ καλλήτερα. Ἐνῶ ἤμην εἰς τὴν Τεχεράν, παρετήρησα ἕνα εἰς τόπον ὑπαίθριον καθήμενον ἐμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ Βεζεστενίου, μ' αἶγα πλησίον αὐτοῦ κοιτομένην· πλῆθος δὲ μακρογενεῶν ἀνδρῶν πέριξ αὐτοῦ συνελέγοντο, τοὺς ὀπαλοὺς ὑπέβαλλεν εἰς φόρον διὰ τοὺς τεραστίους αὐτοῦ μύθους. Τοσαύτην ἐπιτηδειότητα εἶχεν εἰς τὸ μακρύνειν τὰς διηγήσεις του, ὥστε οἱ ἀκραταὶ δὲν ἠμπόρουν νὰ μά-

Θωσι τὸ τέλος, ἂν δὲν ἤρχοντο καὶ τὴν ἐπαύριον. Τὴν αἶψα θεωροῦσι πάντοτε εἰς τὰ τοιαῦτα δράματα ὡς σημαντικὸν ὑποκείμενον, καθότι παριστάνει (ἀγνοῶ διατί) τὴν Σατανικὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα.

Αἱ ὁδοὶ τῆς Τεχεράν ποτὲ δὲν ἐκαθαρίσθησαν ἀφοῦ ὁ τόπος ἀνοικοδομήθη· τῶντι δὲ, κάμμία χρεία δὲν ὑπάρχει νὰ γίνεταί τοῦτο ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ, καὶ οἰοσθήποτε φίλος τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου ἐμπορεῖ ἀμισθὶ νὰ τὸ σπουδάσῃ ἐνταῦθα. Αἱ δημόσιαι ὁδοὶ ὄξουν ἀπὸ τὰ λείψανα καμήλων, πιθήκων, ἡμιόνων, ἵππων, κυνῶν, καὶ αἰλούρων· ἐνταῦθα δὲ κοιτοῦνται, ἕως οὗ πεινασμένος τις σκύλος νὰ γυμνώσῃ τὰ κόκκαλα ἀπὸ τὴν σάρκα, καὶ νὰ τ' ἀφήσῃ εἰς τοῦ χρόνου τὴν κατάβρωσιν. Τὸ κλίμα τοῦ τόπου κατ' εὐτυχίαν ἐμποδίζει τὰ ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης δεινά· εἰς πᾶν σχεδὸν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου ἤθελον ἀποθνήσκουν πάμπολλοι κατὰ συνέπειαν αὐτῆς· ἀλλ' ἐδῶ ὁ ἀήρ εἶναι τόσο ξηρὸς, ὥστε τὰ σώματα, ἀντὶ νὰ σήκωνται, γενικῶς διαλύονται εἰς κονιορτόν. Ἡ τοποθεσία τῆς Τεχεράν ἀπ' ἀρχῆς ἐκλέχθη κάκιστα· πανταχόθεν ὑπὸ λόφων διαφόρου ὕψους περικυκλωμένη, κεῖται καθ'αυτὸ εἰς φάραγγα, — ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐμπορεῖ τις νὰ βαδίσῃ τρία ἢ τέσσαρα μίλια ἔξω τῆς πόλεως χωρὶς νὰ εὐρεθῇ ἰσοῦψής μὲ τὰς κορυφὰς τῶν ἐν αὐτῇ δένδρων. Οὐδέποτε πνέει ἐλαφρά τις, δροσιστικὴ αὔρα· ἀλλ' ἀνεμοταραχαὶ σφοδρόταται καὶ διαρκεῖς συχνότατα ἀκολουθοῦσιν. Ὁ τόπος ὑδρεύεται ἀπὸ δύο ρυάκια, καταρρέοντα ἐκ τῶν πέριξ λόφων· ὑπόγειοι σωλήνες φέρουν τὸ ὕδωρ εἰς πᾶσαν ὁδὸν, καὶ κλάδοι τῶν σωλήνων τούτων μετακομίζουσιν αὐτὸ εἰς δεξαμενάς πρὸς χρῆσιν τῶν οἰκογενειῶν. Τοιοῦτοτρόπως προμηθεύεται καθ'εἰς ὕδωρ ἐκ διαδοχῆς, ἅπαξ κατὰ πέντε ἢ ἑπτὰ ἡμέρας· τὸ θέρμα γίνεται μεγάλη αὐτοῦ σπάνις, καὶ τότε μάλιστα αἱ δεξαμεναὶ καταπνύσιν ῥυπαρὰ καὶ βρωμερά· ἢ δ' ἐξ αὐτῶν ἀναβαίνουσα μεμιασμένη ἐξάτμισις εἶναι μί' ἀπὸ τὰς κυριωτέρας αἰτίας τῶν πολυαρίθμων νόσων, αἵτινες τὸ καλοκαίριον μαστίζουσι τὴν πόλιν ταύτην.

Δεκαεννέα πανδοχεῖα ὡς μὲ εἶπαν, εὐρίσκονται εἰς τὴν Τεχεράν, ὅπου καταλύουσιν οἱ ἀμαξεῖς καὶ οἱ ὁδοιποροῦντες πραγματευταί. Οἱ πρῶτοι συγκροτοῦσι χωριστὴν τάξιν ἀνθρώπων, διάφορον ἀπὸ τοὺς λειποὺς τῶν κατοίκων. Ἡ τιμιότης εἶναι τὸ πρῶτον αὐτῶν χαρακτηριστικόν. Διαφέρουσι δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν ἀπὸ τὸ πλῆθος, καὶ ὁμιλοῦν γλῶσσαν ἀκατανόητον εἰς ξένους. Αἱ ἡμίονοι, τὰς ὁποίας ἔχουσιν ὡς οἰκιακοὺς συντρόφους, ἀκολουθοῦσι τὰς διαταγὰς τῶν χωρὶς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μαστίγος.

Τὸ κυριώτερον τζαμίον, περίφημον διὰ τὸν κεχρυσωμένον αὐτοῦ θόλον, δὲν παριστάνει εἰμὴ ὀλίγα θαυμασμοῦ ἄξια. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὑπάρχουσι τριάκοντα ἐν ἄλλα τζαμία, καὶ δύο Ἀρμενικαὶ ἐκκλησίαι.

Εἰς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς οὔτε τὸ ἔσωθεν οὔτε τὸ ἔξωθεν τῶν Περσικῶν, καλατίων ὑπεραρέσκει. Ὁ Ἀσιανός, καὶ μάλιστα ὁ Περσὴς, δὲν ἔχει κάμμίαν ἰδέαν ὅτι τὰ

διάφορα μέρη πάσης οἰκοδομῆς πρέπει νὰ ἔχουσιν ἀναλογίαν καὶ συμφωνίαν μεταξύ των· ὁ ὀφθαλμὸς του δὲν βλέπει τὸ ἀνάρμοστον τῆς ἐνταῦθα πολυτελείας μὲ τὴν παρέχει ἀκαθαρσίαν. Εἰς ἀπόδειξιν φέρω παράδειγμα τὴν αἰθουσαν ὅπου φυλάσσεται ὁ διαβόητος Θρόνος, ὁ τοῦ Ταῶνος λεγόμενος, τὸν ὁποῖον ὁ Ναδὶρ Σάχ ἔφερεν ὀπίσω ἀπὸ τὴν Ἰνδικὴν αὐτοῦ ἐκστρατείαν. Πλάκες χρυσοῦ καλύπτουσιν αὐτήν, καὶ ἀδάμαντες, σμάραγθοι, καὶ ρουβίνια, σχεδὸν ἀνεκτιμήτου ἀξίας, στίλβουσι πανταχόθεν· αἱ στίγαι εἶναι λαμπραὶ, εἰς δὲ τὰς πλευρὰς κρέμανται ὑραιότατα λαχώρα. Ἀλλὰ κύτταξε πρὸς τὴν θύραν, καὶ θέλεις παρατηρήσειν τὰ σταθμὰ ὅτι μόλις εἶναι ὀρθογώνια· ἔκτεινε δ' ἐπέκεινα αὐτῆς τὰ βλέμματά σου, καὶ ἀπαντῶσι κλίμακα, οὐχὶ μόνον ποταπὴν καὶ στρεβλὴν, ἀλλὰ ταχέως βαδίζουσιν εἰς φθοράν. Οὕτω πως σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ ἐν Περσίᾳ οἰκοδομήματα συμμιγνύεται ἡ εὐπρέπεια μὲ τὴν ἀκοσμίαν, καὶ τὸ ὕψος μὲ τὴν εὐτέλειαν.

ΤΙΠΟΤΕ δὲν δεικνύει τοσαύτην μικρόνοιαν καὶ χαμέρπειαν, ὅσην ἡ φιλοπλουτία· ἐξ ἐναντίας, τίποτε δὲν εἶναι μεγαλοπρεπέστερον, οὔτε γενναϊότερον, τῆς τοῦ πλούτου περιφρονησεως. Ἀρετῆς ἴδιον εἶναι ἡ καλὴ χρῆσις τῶν ἀγαθῶν ὅσα τις ἔχει· ἡ φυσικωτέρα δ' αὐτῶν μεταχειρίσις, καὶ ἡ ἀρμοδιωτέρα νὰ ἐφελκυσθῇ πρὸς τὰ πλούτη τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων, εἶναι τὸ νὰ μεταχειρίζεται τις αὐτὰ πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου.

Ο ΠΑΠΑΣ ΣΕΞΤΟΣ διώρισέ ποτε νὰ ἐκδοθῇ Ἰταλικὴ μετάφρασις τῶν ἱερῶν Γραφῶν. Τινὲς δὲ τῶν Καρδιναλίων παρῆσαν εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ μετάφρασις αὕτη, τρόπον τινά, ἦτο σκανδαλώδης, καθότι τὸ μέσον τοῦτο μετεχειρίζοντο καὶ οἱ αἵρετικοὶ πρὸς διαστροφὴν τῶν λαῶν, οἰκειοτάτην εἰς αὐτοὺς καθιστάνοντες τὴν γνῶσιν τῆς Γραφῆς. 'Δι' ἐσᾶς, πανιερώτατοι,' ἀπεκρίθη ὁ Σέξτος, 'τοὺς ἀμαθεῖς, οἵτινες δὲν καταλαμβάνετε τὰ Λατινικά, ἐγίνεν ἡ μετάφρασις αὕτη.'

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄. ἐδίωξε τοὺς κωμωδοὺς ἀπὸ τὴν αὐλήν· του ὡς ἀνθρώπους, οἵτινες εἰς τίποτε δὲν χρησιμεύουσιν εἰμὴ εἰς τὸ κολακεύειν καὶ τρέφειν τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν ἀπραξίαν, εἰς τὸ γεμίζειν ἀπὸ ματαίας καὶ φαρτικὰς χιμαίρας τὰ ἀδρανῆ πνεύματα, καὶ εἰς τὸ γεννᾶν ἀπαίσια αἰσθήματα τῶν καρδιῶν, τὰ ὅποια ἡ φρόνησις καὶ ἡ θρησκειὰ τόσο ἰσχυρῶς ἐντέλλονται εἰς τὸν ἀνθρώπον νὰ καταπνίγῃ.

Βλέπομεν, λέγει ὁ Φενελὼν, γονεῖς μὲ ἀρκετὴν σύνεσιν, οἵτινες ὀδηγοῦσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰ τέκνα των εἰς τὰ δημόσια θεάματα· προσποιοῦνται ὅτι οὕτω πως, τὸ δηλητήριον φάρμακον συμμιγνύοντες μὲ τὴν σωτηριώδη τροφήν, δίδουσιν εἰς αὐτὰ καλὴν ἀγωγὴν, καὶ ἤθελον στοχασθῆν ὡς στρυφνὸν καὶ αὐστηρὸν πᾶν ἀγωγῆς σέστημα, τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελε συγχωρεῖν τὴν ἀνάμιξιν ταύτην τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Μικροτάτην βέβαια γνῶσιν τοῦ ἀνθρώπου νοδὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ μὴ βλέπων, ὅτι αἱ τοιαῦται διασκεδάσεις τῶν ἀδυνάτων εἶναι νὰ ρῆ διεγείρωσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων ἀπέχθειαν πρὸς τὴν σώφρονα ζωὴν καὶ τὸ τακτικὸν ἐπάγγελμα εἰς ὃ εἶναι προωρισμένοι, καὶ νὰ μὴ καθιστῶσιν ὀχληρὰς καὶ ἀνυποφόρους τὰς ἀπλᾶς καὶ ἀθώους ἡδονὰς.

